

Paul-**um** Sivulliich Tuyuutai Corinth-**ag**miunun

¹ Uvaja Paul, aglaqatiqaqtuna Sosthenes-mik aniqatiptiknik. Agaayyutim piksraqtaagigaanja uqqiraqtaupluna pigiplugu Christ Jesus. ² Tuyuqtuna ukunija tuyuutinik ilipsitñun Corinth-miittuanun, ukpiqtuanjuranun Agaayyutmun. Inugiliutigaasri Agaayyutim ipqiqsipkaqhusri Christ Jesus-kun, ilagiplugich inupayaat nanipayaaq agaayusuuruat atannaptiknun Jesus Christ-mun ilaisaptuuq Atanigikkañatnun. ³ Uvvatuq Agaayyutim aapagikkapta sulii Jesus Christ Atannapta ihuaqqutillañniaglisi sulii tutqiksilusri.

Ikayuusriasi Ukpiliqapsi Christ-mun

⁴ Ataramik quyasuugiga Agaayyun pisigiplusi, atakkii ihuaqqutigaasi Christ Jesus-kun. ⁵ Piqataullaptikni Christ-mi ikayuusiaqaqtusri atqunallapiaq supayaakun, uqautriñipayaapsigun sulii ilitchuñiñapsigun. ⁶ Uqaliq Christ-kun nalupqinaiqsuq ilipsitñi, atakkii inuutchisi atlanñuqhutin, ⁷ piqaqhusri qanusripayaamik aatchuutaanik Ipqitchuam Irrutchim, utaqñiñapsitñi sagviñksrañanik atanipta Jesus Christ-ñum. ⁸ Ilaan qau-naginiañgaasri ukpiqsriñapsigun isruanunaglaan, patchisaillusriasriñ aggiqpan ataniqput Jesus Christ atanniityağuni inupayaanik. ⁹ Agaayyun

tuniqsimaruc tuq̄uqtigikkaqsi piqatautquplusi iḡñiḡmiñun Jesus Christ-mun atannaptiknun.

Atinirrutinjich Ukpiqsriuat

¹⁰ Aniqatiumaan, injiḡipsi san̄ñiqal̄hagun atanipta Jesus Christ an̄iḡusrimaaquplusri avgummataiḡusrilu suli atausin̄juqatigiipulusri isrummatipsit̄ni suraḡal̄apsit̄ñilu. ¹¹ Aniqatiumaan, ilan̄isa iñuich Chloe-ḡum ilaiñ nalupqinaiḡugu uqautigaat̄ḡa qapiqsigiutraḡnipl̄usi [tillisaipsigun uvamniñ]. ¹² Nipliutigikkaḡat uvamnun itnauvva, ilasi uqaqtut “Paul-kuaqtuḡa,” atlat “Apollon-kuaqtuḡa” naagaqaa “Cephas-kuaqtuḡa” naagaqaa “Christ-kuaqtuḡa.” ¹³ Qanuq pivisi? Christ avgumayumiñaitchuq! Uvaḡa Paul, aasriiñ kikiaktuutrauyumiñaitchuḡa pisigilusri. Uvvasuli, paptaakkaunḡitchusri maliḡuaqsiutisukhusri uvamnun! ¹⁴ Paptaaḡikka Crispus-lu Gaius-lu, aasriiñ quyagiga Agaayyun paptaaḡinḡiḡiḡa atlamik nallipsit̄nik. ¹⁵ Kiñauñiñasii nipliḡumiñaitchuq paptaakkaunil̄uni attapkun maliḡuaqsiutisuguni uvamnun. ¹⁶ Aa, paptaaḡigaluaqmiuḡa tupiqatin̄iñik Stephanas-ḡum, aglaan atlakun naluruḡa kimik paptaaḡitniñimnik. ¹⁷ Atakkii Christ tiliñḡitchaḡa paptaaqsityaquluḡa aglaan quliaqtuaḡitquplugu tusraayugaaḡiksuaq. Quliaqtuaḡigupku tusraayugaaḡiksuaq puqiutaagun iñuum, ilipsi aglakmatun, tarra Christ-ḡum tuquḡha sanniḡutami il̄umun san̄ñiqaḡumiñaitchuq.

Agaayyutim Qiñiḡnaqtitkaa San̄ñiñi Puqiutniḡu Christ-kun

¹⁸ Quliaqtuaqaliq tuquḡhagun Christ-ḡum pisigiplugich iñuich killuqsautinjich suutnaunḡitchuq

tamatkununa tammaummiranun, aglaan taamna quliaqtuaqaliq sanjigigaa Agaayyutim uvaptiknun anniqsuumaagtuanun. ¹⁹ Atakkii aglausimaruq Agaayyutim makpiğaaniñi itna,

“Puqiutaat isrumaturuat piyaqquğisigiga,
 suli piiiqsillugich kanjqsimalhat
 ilisimaniraaguuruat.” *Isaiah 29:14*

²⁰ Taamna taatniinni qpan suniağniqqat isrumaturuat iñuich? Suniağniqqat puqiksaat ilisautrit? Suniağniqqat tamatkua qapiqsailiralguruat? Agaayyutim nalupqinaiguugaa puqiutaat nunam iñuiñ puqiillapialhat. ²¹ Agaayyun ilumun isrumaturuaq ilisimaniqsuq nunam iñuiñun ilitchuğiyumiñaisilaagmiñik inmin puqiutmiktigun. Taatnamik Agaayyutim sivunnigñigaa anniqsuğiaqlugich iñuich ukpigikpatrun tusraayugaagiksuaq. Taamna tusraayugaagiksuaq suuknaunğitchuq iñunñun nunam. ²² Jew-ñuruat injuğuurut nalupqinaigutitquplutin quviqnaqtuanik, Jew-ñunitchuatli kiggutiqatlasrukutin puqiutmiktigun. ²³ Aglaan uvagut, quliaqtuağigikput Christ kikiaktuutrauplugu. Taatnasriq quliaqtuaqaliq Jew-ñuruanun piñailutağiniğaat aglaali Jew-ñunğitchuanun kinnaunigautauniqsuq. ²⁴ Aglaan Christ-kun Agaayyutim qiniqtitkaa sanjini puqiutnilu tamatkununa Agaayyutim tuqlukkanñun, Jew-ñugaluññağmin suli Jew-ñunğitchaluññağmin, ²⁵ atakkii kinnaunigutaa Agaayyutim isrumatutluktug iñunñiñ, suli sayailha Agaayyutim sanjiaqluktug iñunñiñ. ²⁶ Aniqatiumaan, isrummatigisiun qanusriutilaaqsi tuqlukkaukapsi ukpiqsriruatquplusri,

iñugiaktuat akunnapsitñi isrumaturuanungitchut anjalatchisiqangitlutinlu umialguruanungitlutinlu. ²⁷ Agaayyutim piksraqtaaginigai puqiitchuanj nunam qanugviiquplugich isrumatuniraaqtuat. Taatnatun Agaayyun piksraqtaaaqtuq sayaitchuaninik nunam kannutchaktitchaqlugich sayakturuat. ²⁸ Aasriisuli piksraqtaaginigai inuich kamanangitchuat marrumani nunami nagguḡikkauruatlu suungillaḡuqtitchaqlugich kamanagniraaguuruat inuich. ²⁹ Taatnamik kiñaunniin inuk uqavigaagumiñaiñiñiqsuq Agaayyutim sivuḡaani. ³⁰ Agaayyutim atausrinḡuqasiutipkaḡaasri Christ Jesus-mun, puqiutiguqtuag uvaptiknun Agaayyutmiñ. Agaayyutim qinigtitkaa puqiutni Christ tuqupman piqutigipluta anniqsugiaqhuta. Tumigiplugu taamna Christ Agaayyutim nalaunḡasripkaḡaatigut suli inugiliutipkaḡaatigut Agaayyutim ipqiqhuta suli tasuḡaatigut killuqsautaiqhuta. ³¹ Taatnali aglausimaruatun Agaayyutim makpiḡaanani, itna, “Inuum uqavigaagukkumi kamaksruḡliun atangum iniqtaḡa.”

2

Tusraayugaagiksuaq Christ-kun Sannigutami

¹ Aniqatiumaan, uvaḡa tikitqaaqama ilipsitñun quliaqtuaḡigiga Agaayyutim tusraayugaagiksuaḡa nalupqinaiqlugu atusunḡaqnaḡa uqahḡnik kaniqsitlaisapsitñik. ² Sivunniqsunḡa nayuutiḡamni ilipsitñi quliaqtuaḡagukḡunḡa Jesus Christ-ḡhiñamik tuqqutauḡhaniglu sannigutami. ³ Ilipsitñi itnama sayaitchunḡa, iqsipḡunḡalu suli uuliksiḡunḡa.

⁴ Quliaqtuaqama maliksuaqusaangitchipsi iñuich puqiutaatigun, aglaan uvapkuaqlugu Ipqitchuam Irrutchim uqautigaasri nalupqinaiqługu sanñiñi.
⁵ Quliaqtuaqtuna taatna ukpiqsritquplusri Agaayyutim sanñiagun puqiutigingisanatigun iñuich.

Agaayyutim Puqiutaa

⁶ Iisautrisuugaluagmiugut isrumattutmik Agaayyutmiñ qatqitchuanun ukpiqsriłigmikni. Aglaan tamanna isrumattun ingitchuq ukpiñaitchuaniñ naagaqaa sivulliuqtaiñiñ nunam suksraungigñiaqtuaniñ. ⁷ Aglaan isrummattun uqautigikkaqput Agaayyutim nalunaqtuaq isrummattutigigaa iñuich nunam kaniqsitłaisanaj. Agaayyutim sivunniutigigaa, sivuaniimma nunamik iñiqsigaluaqani, piqatautlasriñiağnipluta ilaan kamanautmiñi. ⁸ Nalliataunniñ marruma nunam aňalataisa kaniqsimangitchaat, takku kaniqsimanigumitruñ kikiaktuutinayaitchaat ataniq Jesus Christ kamanautiqaqtuaq atriplugu Agaayyun piqaqmatun. ⁹ Aglausimaruq Agaayyutim Makpiğaanani taapkunuuna kaniqsitłaitchuatigun, itna,

“Sut iñuum tautuksimaisañi
 unniñ tusraamaisañılu
 unniñ isrummatigitłaisañılu,
 taapkua Agaayyutim itqanaiyağai tamatkununa
 piqpagirimiñun.” *Isaiah 64:4*

¹⁰ Aglaan Agaayyutim satqummigñigai uvaptiknun Ipqitchuakun Irrutchigmigun. Ipqitchuam Irrutchim ilisimagai supayaat, suvaluk nalunapiagataqtuat Agaayyutim

pigikkaŋi. ¹¹ Atakkii kia-unniñ ilisimaŋitchaa isrummataa atlam iñuum. Kisimi iñuum irrusrian ilisimagaa isrummatni. Taatnatun kia-unniñ ilisimaŋitchaa pigikkaŋi Agaayyutim kisimi Irrusrian Agaayyutim. ¹² Ukpiqsriruaḡuqapta akuqtuiñgitchugut irrusrianik nunam iñuiñ, aglaan Agaayyutim Irrusria aggiñiqsuq uvaptiknun ilitchugitqupluta iluqaitñik Agaayyutim akiilaanik aatchuutaiñik uvaptiknun. ¹³ Uqaqapta Agaayyutim nalunaqtuaŋanik uqangitchugut iñuich puqutaatigun aglaan ilisusriaptigun Irrutchimiñ, aasriñ Ipqitchuam Irrutchim satqummiḡñigai ilumutuuruat nalupqinaiqḡugich iñunun piqaqtuanun Ipqitchuamik Irrutchimik. ¹⁴ Iñuum piqangitchuam Ipqitchuamik Irrutchimik tunḡaviqaqtuamlu isrummattutmiñun kaŋiqsitḡaitchai sut Agaayyutim Irrusrian satqummikkaŋi. Tamatkua isrumatuitchuaŋurut ilaani, atakkii kisimi Ipqitchuam Irrutchim puttuqsripkaḡñigai. ¹⁵ Iñuum puttuqsripkairiqaqtuam Ipqitchuamik Irrutchimik kaŋiqsitḡasiraḡigai supayaat, aglaan atlat iñuich atanniyumiñaitchut ilaanik atakkii kaŋiqsitḡaitchaich sut ilaatun. ¹⁶ Atakkii Isaiah-unniñ sivuniksriqiri apiqsruaniktuq, itna, “Kiami ilisimavaun isrummataa Agaayyutim, suli kia ilisautitlavaun?” *Isaiah 40:13*
 Aglaan Ipqitchuamik Irrusriqaqtugut ilisimapluta isrummataanik Christ-ŋum.

3

Agaayyutim Savaktaaḡrui

¹ Aniqatiumaan, uqautrilguitchuᅇa ilipsitñun uqautripmatun iñunmun irrutchikuagiaqtuamun. Uqaatigiqqaaqapsi iñuuniaᅇaqtusri puqiu-tipsigun iñuktun kaᅇigruaqaqtuaton suli aniqammiuratun ukpiqsriᅇigmiñi. ² Iᅇisauttutiga miluᅇhiñatun ittuq niqipiatun ingitluni takku isilᅇaᅇuqsimaitlusrisuli kaᅇiqsitlaitlusriᅇu. Pakmaunniñ piyumiñairgaqtusri, ³ takku ukpiqsriuanuᅇaluannapsi kaᅇigruaqaqaqtusrisuli iñuuniaqhusriᅇu iñuktun iᅇisimanᅇitchuatun Christ-mik. Killuqsrisiqagupsi avatmun uqavaᅇutilusriᅇu kaᅇigruaqaqaqtusri suli aullasriqaqtusri iñugruifñatun. ⁴ Tarra ilari nipliqsuᅇ, “Paul-kuaqtuᅇa,” suli iᅇanatsuli “Apollos-kuaqtuᅇali.” Taatnaᅇupsi kaᅇigruaqaqaᅇniqsusisuli. ⁵ Uvva kisuuniqpa Apollos naagaqaa kisuuniqpa Paul? Apollos uvaᅇalu savaktaulhiñagtuguk aasrii tumigiᅇlunuk ukpiqsriaqsipᅇusri. Agaayyun qaitchiraqtuᅇ uvaptiknun savaaksraptiknik iñullaanupluta. ⁶ Quliaqtuaqama iñuktun nautchirriruaton ittuᅇa, Apollos-suli iñuktun imaqtigiruaton ittuᅇ. Aglaan Agaayyutim naupkaᅇaᅇigaa ukpiqsriᅇiqsi. ⁷ Iñuk nautchirriruaq iñuglu imaqtigiruaq qulliunᅇitchuk. Kisimi Agaayyun qulliuruᅇ atakkii naupkairaqtuᅇ. ⁸ Uvva iñuk nautchirriruaq suli iñuk imaqtigiruaq atiruk savautriᅇhakni, aasriiñ inᅇmikkullaa akuqtuigisirik akiññaktaaksraᅇmiknik savaallaamiktigun. ⁹ Agaayyutim piqatigiiksitluta savaktigigaatigut. Ilipsiᅇi Agaayyutim nautchiivigigaasri. Uvvasuli Agaayyutim tupigipmigaasri. ¹⁰ Isrumaturuaton

tuppiuqtitun, maliklugu ihuaqputaa Agaayyutim uvamnun, inillakkiga nappaivik ukpiqs-riłipsitñun. Atlat nappairut qaanun taavruma nappaiviliutauruam, aglaan iñullaa qaunagiruksrauruq qanuq nappaisilaagmiñik. ¹¹ Taamna nappaiviliutauruq ilipsitñi Jesus Christ-ñuruq-tarra. Kiñaunniñ iñuk iliriniangitchuq atlamik naagaqaa pitłuktuamik nappaivimik taavrumakña nappaiviliutauruamiñ. ¹² Kiña iñuk nappaitłaruq taavrumuñ nappaivimun atuğlugich akisuruat sut maqutlaitchuat naagaqaa atuğlugich akiisuurat sut maquyaruat. ¹³ Iñupayaam savaña satqummigñiaqtuq nalupqinaigługu uvluni atanniiviksram. Taavrumani uvlumi iñullaam savaña uuktuakkaugisiruq iknikun ilitchuğipkağlugu qanutchiutilaaña. ¹⁴ Tarra ikniğum ikingitpagu iñuum nappakña nappaiviliutauruamun akuqtuigisiruq akilıusiaksrağmiñik. ¹⁵ Ikniğum ikiniaqpagu iñuum nappakña nappaiviliutauruamun taavruma savaña suksraungigisiruq, aglaan anniqsukkaugisiruq tigulikkaupmatun ikualaruamiñ ikniğmiñ. ¹⁶ Nalupqinaitchumik puttusrimarusri Agaayyutim iñuutilaananik ilipsitñi. Ittusri ilaan agaayyuvikpanatun tupqatunlu, suli Agaayyutim Irrusria nayuutipluni ilipsitñi. ¹⁷ Kia iñuum piyaqquğumiuñ taamna Agaayyutim agaayyuvikpana, Agaayyutim suksraungigñiağmigaa taamna iñuk. Atakkii Agaayyutim agaayyuvikpana ipqitchuanuruq. Ilipsiasriiñ Agaayyutim agaayyuvikpagigaasri.

¹⁸ Kiñaunniñ sagluqinani inmiñik. Kiñapayaaq

akunnapsitñi isrumatuniraaguuyumi marrumani
 nunami ilitchuqigqaaqliun naluluqtilaani
 puqiutinikkumauqli isrumattutaanik
 Agaayyutim. ¹⁹ Atakkii puqiutaat ukpiñaitchuat
 suunillaaurut Agaayyutmi. Agaayyutim
 Makpigaanani aglausimaruq, “Anjuraigai
 isrumatuniraagtuat iñuich pitqiksugautaatigun.”
²⁰ Aasrii aglaksimapmiuq, “Agaayyutim
 ilisimagai isrumatuniraaguuruat isrummatinjich
 suksraungisilaanat.” ²¹ Taatnamik uqaviutiqaqasri
 iñuktigun, atakkii iluqaisa pigigisi— ²² Paul-
 lu, Apollos-lu, Cephas-lu, mannalu suli nuna,
 iñuukiglu suli tuquq, pakmalu ittuat suli
 tikitchumaaqtuat aquagun—iluqaisa pigigisi.
²³ Aglaan ilipsi Christ-ñum pigigaasri, Christ-
 aasriñ Agaayyutim pigigaa.

4

Christ-ñum Uqqiraqtai

¹ Taatnamik iñuich isrummatigiraksragigaatigut
 savaktauniluta Christ-mun suli Agaayyutmun
 quliaqtuaquniluta nalunaqhutin ilumutuuruaniñik.
² Aasriñ niñiuginaqtuq iñuum savaktau-
 ruam tuniqsimaruksrautilaana savaamiñi.
³ Qanutchiupluna savaktauvik? Suginqipiagiga
 sivunnigagupsitña unniñ atlat iñuich
 pikpatña. Sivunniganqitchunaunniñ uvamnik.
⁴ Iisimagiga killuliqinqigiga, aglaan taamna
 nalupqinaigutaungitchuq patchisailaanuniluna.
 Taamna atanniqsuiñiaqtuq uvamnik, ilaa
 Atanguruaq Agaayyun. ⁵ Taatnamik uqaqasri iñuk
 patchisaunilugu sivuani atangum agqigviksrajan.

Sagvigisigai iluqaisa iriqsamaruaņi taaqtuam suli salapqiglugich iñuich nalunaqtuakun sivunniugutinich. Taraniasriiñ Agaayyutim iñullaa nangagisigaa.

⁶ Aniqatiumaan, pisigiplusri uvamniglu Apollos-miglu atrikusautiqagtuna. Iłitchitqugipsi uvaptikniñ kamasraaqniktuksraunğıñniplıusri iñunmik nakuqsitluglugu atlamiñ iñunmiñ akunnapsitñi, tuvraglugich ilisauttigikkaņa aglausimaruag Agaayyutim makpigaañi. ⁷ Naaga nakuutlukkasugivich atlaniñ? Supayaag pigikkan aatchuusriagigiñ Agaayyutmiñ. Aasrii akuqtuaginigupku suvaata uqavigaaqpich piññaktaagipmatun iliplugu? ⁸ Isrummatiqagñiqsusri piqaaniñniplıusri supayaamik. Aatai, umialgunivisi! Isrummatiqagñiqsusri aņalatitun iliplıusri kamanatlunniplıusri uvaptikniñ ilisautriiptikniñlu. Ki aņalatchisitchi. Taatnaaniñniğupsi uvaguttuug aņalatchiqatautlasrihiñaupmiugut ilipsitñi. ⁹ Ilaatni isumaraqtuna Agaayyutmun inillañnipluta uqqiraqtauruaguut nikanaqtuatun ilipluta. Irrutikkaurugut savvaqluktıtun tuqqutauyasriruatun iñupayaat takkuatni, qıñiqsittaaliutipluta isragulıñnun iñunnunlu atunim. ¹⁰ Kinnaurugut Christ pisigiplugu, aglaan ilipsi apai qanutun ilisimmatiqagñiaqpat Christ-kun! Uvagut sayaitchugut, aglaan ilipsi apai sayaktuniaqpat! Nangagñiapayukmiragigaasri, aglaan uvagut nağgugıkkaurugut. ¹¹ Pakmanunaglaan niğisuksiurugut imiğuksiuplatalu, atnugaaluktuqmiugut, aņallaqluktakkaupmiugut, aimmiuraagviitmiugut, ¹² iñuuniurağñiaqmiugut

sakuukhuta argaptiknik. Uqamaq̄luutraukapta p̄liusriaq̄uraḡigivut; naglik̄saaqt̄itaukapta iḡlutuḡaḡigivut; ¹³ san̄utmatigut iḡuaq̄q̄tiraḡigivut. Pakmanunaglaan iñuich iḡigaatigut suaḡḡuḡaḡviatun nunam, suli iñupayaam igitchivigiraḡigaatigut puyaagrupayaamik liilaa.

¹⁴ Kan̄usraaq̄sanḡitchipsi aglakama tamatku-niḡa, aglaan isilḡiq̄suḡukkipsi piḡpaksripm̄aptun q̄itunḡammik. ¹⁵ Iḡisautriq̄aḡniḡupsiumniñ Christ-kun kisilḡunaitchuanik piḡaḡhiñaaqt̄usri atautchimik iñun̄mik ittuamik aapaupmatun ilipsit̄ñun. Christ Jesus-kun aapagiliutigipsit̄ḡa ukpiḡsriaḡsikapsi q̄uliaqt̄uaq̄q̄aaq̄ama tusraayugaaḡik̄suamik Christ Jesus-mik ilipsit̄ñun. ¹⁶ Taatnamik pitchuksaaḡipsi tuvraq̄uplun̄a. ¹⁷ Ikayuḡukhusri Timothy tuyuḡigiga ilipsit̄ñun, iḡñiḡipmatun piḡpagikk̄aḡa suli tuniq̄simaruḡaḡ Agaayyutikun. It̄qaqt̄inniḡaasri q̄anuḡ iñuuniaḡḡammik Christ Jesus-kun suli iḡisautigikk̄ammik ukpiḡqt̄uan̄uruanun agaayyuv̄iñni naniliq̄aa. ¹⁸ Iḡasri arguan̄auraat̄ut tikiññianḡiññasrugiplun̄a ilipsit̄ñun. ¹⁹ Aglaan akuniisruḡaḡnaḡa tikiññiaḡipsi, Agaayyutim pisuliḡik̄pagu. Iḡitchuḡiniḡitka arguan̄aruḡat iñuich q̄anuḡ uḡaḡuutilaan̄atnik san̄ḡiqaḡmagaḡatniglu Agaayyutmiñ. ²⁰ Agaayyutim iñuk an̄alatnamiuḡ uḡaḡut̄chiñhiñakuunḡitchuḡ aglaan ilaan san̄ḡiaḡun. ²¹ Susuk̄pisimi? Utlautit̄quvisik̄ḡa tatapsaḡiaḡusri, naagaq̄aa piḡpaksriḡikun piisaanḡiḡikunlu?

5

Atlaut̄hat Ukpiḡsr̄ruat

¹ Uqautigipmigaat sayuñaliq akunnapsitñi iñuk atugaqaqsimanipługu aapami nulianjanik. Jew-ñungitchuatunniñ ilitqusrigigingitchaat taatnasriq atlatuliq. ² Suvaata arguanjavisi? Aliasruutiqaqtuksraugaluagtusri ilipsitñik. Anitchiuñ taamna iñuk atlatuqtuaq akunnapsitñi. ³ Uvaña nayuutingitchaluanñağma ilipsitñi timipkun, nayuutiruña irrutchipkun. Atannianikkiga taamna iñuk killiqiri. Atannigiga nayuutipiaqmatun ilipłuna ilipsitñi. ⁴ Katigupsi atqagun atannapta Jesus Christ-ñum nayuutiniagtuna ilipsitñi irrutchipkun. ⁵ Sanñiagun atannapta Jesus Christ-ñum qaisaksragigiksi taamna añun tuunğağmun piyaqquiñiaqtuamun taavruma timaanik. Aasriñi killiqirim irrusria anniqsugisiruq uvlumi ataniqput atanniñiaqpan iñupayaanik. ⁶ Uqavigaaliqsi nakuungitchuq. Iñichugisruknağiksi mikiruoram puvlaksautim puvlaktitçitłatha iluqaan qaqqiaksraq. Taatnatuntuuq killuqsautit akunnapsitñi iñugiaksitmuguurut. ⁷ Piiqsitçiuñ utuqqaq puvlaksautipayaaq, ililusri nutaatun akutqammiaq puvlaksautailaatun. Iłumunaasriñ nutaanuaniktusri killuqsautaiçhusri, atakkii Christ-ñum –ipnaiyaatun tunillaqtukkauruatun –tuqputigaatigut piiqsaqługich killuqsautivut. ⁸ Iñuuliptikni nutaami niğinaiğlakput liilaa qaqqiaq utuqqaauruamik puvlaksautilik. Taamna utuqqaq puvlaksauñ atriqaqtuq pigiiğmik pigiiğiqiğmiglu. Aglaan niğillakput qaqqiaq puvlaksautaitçhuaq. Taatnasriq qaqqiaq atriqaqtuq nakuuğmik ilumutuuligmiglu.

9 Aglausimarunja tuyuutimni ilipsitñun piqasriqsuutitqungitlusri atlatuqtini iñunni.
 10 Avuusrunğiññigupsi atlatuqtini marrumani nunami naaga siqñaturauni naaga tigligagurauni naagalu putqataqtauni agaayyutinñuanun, tarra aullaqtuksrauniaqtusri marrumakña nunamiñ. 11 Aglaan uqaqtunja iñunnik akunnapsitñi uqautriruanik aniqatauniplutin ukpiqsriñikun. Piqasriqsuutiyumiñaitchusri taatnatchimi iñunmi killuliqikpan sayunajikun naagaqaa siqñaturaukpan naagaqaa putqataqpan agaayyutaungitchuanun naagaqaa uqamaqtuutrisuukpan naagaqaa taanñaqtaukpan naagaqaa tigliktuqtaukpan. Sumiunniñ niğiqatigiraksrağingitchiksi taatnasriq iñuk.
 12-13 Suniağlugich atanniqsuğniaqpik tamatkua ukpiqtuanğingitchuat? Agaayyutim kisimi atannigisigai. Aglaan ilipsi atanniqsuqtaksrağigisi tamatkua ukpiqsri ruagtuat. Agaayyutim Makpiğaanani aglaksimapmatun, “Anitchiun killuliqiri iñuk akunnapsitñiñ.”

6

Uqaqsittaagvinmuutinagich Ukpiqtuaqatisri

1 Nalliqsi-samma akitñaummatiqagñigumi ukpiqtuaqatmiñik, atanniqsuqtinuktuksraungitchuq iñunñun ukpiqtuanğingitchuanun. Aglaan siviluqtinuktuksrauruq akunğatni ukpiqtuanuruat ikayuqtitquluni. 2 Iñitchuğiraksrağigiksi Agaayyutim iñuiñun atanniiñiaqtilaanğich nunam iñui. Aasriiñ atanniiñiağniğupsi iñunnik marrumani nunami, iħuaqsruilguruksraurusri atingirrutipsitñik

akunnapsitñi pakmani. ³ Naluniqppisisuli atanniqsuiñiaqtilaaptiknik israguliñnik taimanigu? Nalupqinaitchuamik iħuaqsruitlanasugigipsi uqavaağutipsitñik iñuuniaħipsitñi. ⁴ Taatnamik, uqavaağutiqağniğupsi iħuaqsrugaksranik atanniqsuqtiksraqtuksraungitchusri iñuñmik piqatiqangitchuamik ukpiqtuanjuruamik. ⁵ Kannusraağniaqsağaluagipsi. Usriuvva iñuqaqtuq akunnapsitñi isrumaturuamik iħuaqsruitlapluni uqavaağutaitñik ukpiqsriuat. ⁶ Aglaan ukpiqtuanjuruat uqaqsittaagvinmuutriraqtut aniqatiumiknik uqavaağutmiktigun aasriiñ iħuaqsruqtinniağagigaat atanniqsuqtimun ukpiqtuanungitchuat sivuğaatni.

⁷ Uqaqsittaaqapsi akitñaummatipsigun qiñiqtittaqtusri akiilipkaanikhusri pigiitchuamun. Iglutuqsiuñ iñuich irrutikpasri killukun sagluqsruutigilusri. ⁸ Aglaan ilipsi killukuaqtaqmiusri saglutağaqługich atlat, suvaluk aniqatiusri ukpiqsriħikun. ⁹ Nalupqinaitchuamik ilisimagisi iñuich nalaunñasiñgitchuat sivuğaani Agaayyutim anjaayuqautaanukkumiñaisilaanjat. Ukpiqsaqasri, iñuich sayunjaruat naaga putqataqtuat agaayyutinñuanun naaga atlatuqtauruat naaga killuliqiruat atugağiplugich iyaalugruich anjutitlu timiqaqtuat inmiktitun, ¹⁰ naaga tigligaqtaut naaga siqñaturuat naaga taanñaqtit naaga uqamaqłuutrisuurat naaga ivayaqtuirit—taatnatchich iñuich qılanmukkumiñaitchut Agaayyutim anjaayuqautaanun. ¹¹ Qaanjqsuami ilasri taatnasriugaluqmiruat, aglaan pakma salummakkaurusri killuqsautipsitñiñ ipqiqsitlus-

riġu Agaayyutmun. Agaayyutim akuqtuġaasri nalaunġasripkakkapulusri sivuġaani, atakkii Jesus tuqunaruq pisigiplugich killuqsautisri aasriiñ Irrusrian Agaayyutipta ukpiliqsitkaasri.

Atuqsigik Timisri Agaayyun
Nanġausriaqagumiñaqsiġu

¹² Iñuich itnaġaqtut, “Suragagnaqtuq qanupayaaq suragaguktuni.” [Taamna ilumutuugaluqaqpaluktuq,] aglaan suapayaaq nakuuruanġitchuq uvamni. Uvvasuli supayaamun aġalatitkumiñaitmiuġa.

¹³ Itnaġaqmiut, “Niġiksraq ittuq pisigiplugu aġiaġuq, aasriiñ aġiaġuq pisigiplugu niġi itluni.” Naagauvva Agaayyutim suksraunġiqsinniaġik iluqaaknik. Timivut iñiqtaunġitcut pisigiplugu atlatuġiq. Aglaan timiqaqtugut savaktiksrauplugich Ataniġmun, aasriiñ ilaa ataniġigaa timipta.

¹⁴ Agaayyutim aġipkaġniġaa ataniġ Jesus tuquġiġmiñ, taatnatuntuuq aġipkaġniaqmigaatigut saġġimigun.

¹⁵ Nalupqinaitchuamik ilitchuqsrisuknaqtusri timigikkasri Christ-mun pigitilaanġitnik; timisri ilaġipmatun itkai. Tiguniaqpigun ilaġa Christ-ġum aasriiñ ilaliutipkaġlugu akiisumun? Aġġaupiaġataq!

¹⁶ Iġisimasruknaġiksi aġun ilaliutiruaq iġmiñik akiisumun atausriġuqasriutitilaġa timikun, atakkii Agaayyutim Makpiġaanġani aglausimaruaq, itna, “Maġguuruak atausriġuqasiutiniaqtuk timikun.”

¹⁷ Aglaali iñuk ilaliutiruaq ataniġmun atausriġuqasiutiniaqtuq ilaani irrutġhikun.

¹⁸ Supayaamiunniñ killuqsaqnasri atlatuġikun! Aġun atniiyumiñaitchuq timimiñik killiġikami atlapayaatigun killuqsautitigun, aglaan iñuk

atlaliqikami killuqsagaqtuq akitñaqlugu timini.
¹⁹ Puuyusrunaqasri timigikkasi agaayyu-
 vikpagitilaan̄itñik Agaayyutim Irrusrianun
 akuqtuağikkaqsi Agaayyutmiñ. Ilipsitñik
 pigiñgitchusri. [Taatnaqlugu piłhiñaungitchiksi
 supayaaq.] ²⁰ Agaayyutim akiligñigaa iñuuhigmiñik
 tasuqamisigut. Taatnamik atuqlugu timigikkaqsi
 savautisriuñ Agaayyun. Iñuilli marrumani
 nunami nangagumagaat.

7

Ilaqatnikun

¹ Pakma isrummatigilavut apiqsruutigikkasi
 tuyuutipsitñi uvañnun, itna, nakuuruq añun
 nuliangitchumi. ² Aglaan iñuk ikłitchakpaluktuq
 atlatuğimun. Taatnaqhuni añutillaa piqaq-
 tuksrauruq iñmi nuliagmiñik, suli ağnallaa
 iñmi uimiñik. ³ Añutim quyalimaagaksragigaa
 nuliani. Taatnatuntuuq ağnam irrutiraksragigaa
 uini. ⁴ Nuliañuruam piginiraksragingitchaa
 timini; uin̄antuq pigipmigaa. Taatnatuntuuq
 uin̄uruam piginiyumiñaitchaa timini, aglaan
 nuliañan pigipmigaa. ⁵ Pisunğirrutinatik avatmun
 aglaan sivunniullagutik piviqagtitchaqlugu
 agaayumaaliksrapsitñun. Agaayuhum
 aquagun pisukkułitgitchumautik, tuunğaumkii
 ikłigutchaksagnağaatik pisigilugu anjalalguñiqtik
 iliptiknik. ⁶ Taamna tillisiginğitchiga. Tarra,
 iñuk tuvaaqatinigukpan piłhiñauruq. ⁷ Uvvatuq
 iñupayaaq illi tuvaaqatailluni uvaktun. Aglaan
 iñullaa aatchuusriaqaqtuq Agaayyutmiñ,

ilañich tuvaaqatinikkumiñaqhutin, atlatsuli tuvaaqataillutin.

8 Taatnamik uqautigitka ilaqataitchuat suli uilgağnaat, nakuutluktuq ilañich tuvaaqataisaaguminj uvaptun. 9 Aglaan aňalaguitchuminj inmiknik ilaqatniktuksraurut. Atakkii ihuatluktuq tuvaaqatniktuni nagriagipkağmiñ timim pisugruañaniñ. 10 Tuvaaqatigiiñun tillisiqaqtuňa atanigmiñ (taamna tilliñ ingitchuq uvañniñ), itna, nuliañuruuq avitchumiñaitchuq uimiñiñ. 11 Aglaan avinnigumi, tuvaaqataillaagli naagaqaa ilammiutqigli uimiñun. Taatnatuntuuq uinuruam avitaksrağingitchaa nuliani. 12 Uvañali atlanun uqallaksaaqsi ruňa, aasriñ atanigmatnaqtaungitchuq, ukpiqsriruapayaam nuliaqagñigumi ukpiqtuanungitchuamik avitaksrağingitchaa ağnaqtin, iñuuniaqatigiyummiuglugu piñiqpani. 13 Taatnatuntuuq, ağnam uiqagumi ukpiqtuanungitchuamik avitaksrağingitchaa uini, iñuuniaqatigiyummiuglugu piñiqpani. 14 Ukpiqsriñgitchuaq añun akuqtuğnaqtittaqtuq Agaayyutmun tumigiplugu ağnaqtin, sulipsuuq ukpiqsriñgitchuaq ağnaq akuqtuğnaqtittaqtuq Agaayyutmun tumigiplugu añutrinj. Tamatkua taatniingitpata ililgaasri innayaqtut ililgaanisitun ukpiqsriñgitchuat, aglaan pakma ililgaasri akuqtuğnaqtittaqtut Agaayyutmun tumigiplugu ukpiqsriruuaq aakarinj naaga aaparinj. 15 Aglaan ukpiqsriñgitchuaq tuvaaqatauruuq avitchuaqsikpan, taatna pili. Taatna pianikpan, ukpiqsriruuaq añun naaga

ag̃naq pituummiñgitchuq tuvaaqatmiñun. Tuvaaqatigiik avitkumik tutqiuṭiqag̃lik atakkii Agaayyutim iñuuniaqugaatigut qĩñuiññakun. ¹⁶ Nulianuruatiin, qanuq ilisimanayaqpiun uiñ ukpiqsriruanñuñiaqmanaan tumigilutin? Naagaqaa, uinuruatiin, qanuq ilisimanayaqpiun anniqsuitlapmanaaqpich nuliapnik?

Iñuuniağitchi Tuvrağluqu Agaayyutim Sivunniutaa

¹⁷ Aglaan iñullaa iñuuruksrauruq tuvrağluqu Agaayyutim sivunniutaa ilaanun. Taatnamik illi qanutchipayaami innigumi ukpiqsriruağuuqami. Taamna pitqurrutauruaq inillakkiga iluqaitñun ukpiqtuanuruanun nanipayaaq. ¹⁸ Uvva iñuk nalunaitñutchiqsimagumi tuvraq̃luqu Jew-ñupluni atuirag̃ilhatigun, tuniqsimali Agaayyutmun nalunaitñutchinñag̃mi. Uvvaasiñ iñuk nalunaitñutaitkumi ukpiqsriaqsikami Christ-mik, nalunaitñutchiqsinniang̃illi. ¹⁹ Nalunaitñutaliglu nalunaitñutailaag̃lu suliquṭaung̃itchuk Agaayyutmi. Suliquṭautluktuaq kamaksriruni Agaayyutim tillisaiñik. ²⁰ Iñupayaaq ittuksrauruq qanutchipayaami innigumi Agaayyutim tuq̃luqmani. ²¹ Ukpiqtuağuuğuvich savaktaağruuñiqni suliquṭiginagu savaktaağruuñiñ. Aglaan piviqag̃niguvich savaktaağruung̃igutin, ki pituigiñ. ²² Christ-ñum Atanguruam killuqsautaiğ̃niğaa iñupayaaq ukpiqsriruağuuqman, savaktaağruuruaq naaga savaktaağruung̃itchuaq atunim. Taatnatun iñupayaaq savaktaağrugiliutigaa Christ-ñum ukpiqsriruağuuqman, atakkii Christ-ñum savaktaağruuruaq savaktaağruung̃itchuağlu tasuğ̃nigik. ²³ Christ-ñum

tauqsigñiḡaasri akiliutiplusri tuqukami pisigiplusri. Tarraasriiñ ilaa kamagiraksraḡigiksi; iñun̄nun savaktaaḡruuliutiraḡaḡnasri. ²⁴ Aniqatiumaan, iñupayaaq illi qanusripayaami inniḡumi ukpiqsriruaḡuqami. Taatna savautiliun̄ Agaayyun.

Ilaqatniksimaitchuatigun suli Uilḡaḡnaatigun

²⁵ Pakma, tillisaitchuḡa pigiplugich tamatkua ilaqatniksimaitchuat, aglaan qaisaqagitka isrummatiksraḡatnik. Ukpigiraksraurun̄a atakkii atangum qaisaqagaaḡa ilun̄juktamik.

²⁶ Pisigiplugu sakiqniuliqput isrumarun̄a nalaun̄janasrugalugu iñuk iñuukpan taatna iḡimisun. ²⁷ Ilaqatiqaguvich avinniaqsaanak. Tuvaaqataitchuvich tuvaaqataisaagiñ.

²⁸ Aglaan tuvaaqatinikkuvich killuqsangitchutin, suli iñuk ilaqatniksimaitchuaq ilaqatnikkumi killuqsangitchuq. Aglaan tamatkua ilaqatiqaqtuat isrumaaluutiqaḡniaqtut uumani iñuuniakigmi, aasrii taavrumakḡa isrumaaluutiksramiñ piisitchukkipsi. ²⁹ Aniqatiumaan, una itnaut-tutigigiga. Pivigikkaqput savautriḡlaptiknun Ataniḡmik sivikipiaqtuq. Uvakḡaniñaglaan taatnaḡlugu tamatkua ilaqatiqaqtuat savautilitruḡ

Ataniḡ tuvaaqataitchuatun ililutin, ³⁰ tamatkualu qulviuqtuat qulviungitchuatun ililutin, tamatkualu iglaqtuat quviasrungitchuatun ililutin, tamatkualu tauqsiquqtuat sunik pigingitchuatun ililugich, ³¹ tamatkualu piqaqtuat sunik nunami piqangitchuatun ililutin. Takku manna nuna suuraqtuummaḡmi piigisiruuq. ³² Isrumaaluutiqaḡungitchipsi. Tuvaaqataitchuaq an̄jun isrumaḡhiñḡuuruq qanuḡlugu

savautriḷiksraġmiñik Atanguruamik, ataramik quyalisukḷugu. ³³ Aglaali ilaqatıaqtuaraq anjun isrumaaluutiqaġuuruq suuranıñik nunam quyalisukḷugu nuliani. ³⁴ Tarra quyalitñiktuksrauruq iluqaaknik nuliagmiñik Atanguruamıglu. Taatnatuntuuq tuvaaqataıtchuaq aġnaq naaga nıviaqıaq isrumaḷhiñaġuuruq qanugḷugu savautriḷiksraġmiñik Atanguruamik iluqaanik timimiñik irrutchiġmiñıglu. Aglaali uıqaqtuaraq aġnaq isrumaaluutiqaġuuruq suuranıñik nunam quyalisukḷugu uıñi. ³⁵ Uqautıgıpsi tamatkunıña ikayuqsaqhusri. Atannıqsugniangıtchıga iñuunıaıqısi. İñuunıaqıpsi nalaunḷaruakun savautıllautagḷugu Atanguruaraq pisuqtılaapsısun avıktuumangıġusri iluqnauqsımalusi Atanıġmun.

³⁶ Anjutim isrummatıgisugnaġagıgaa killuliqınasugaluni ilaqatniktaagıngıtñamiun nuliaksrautni nutauḷhani. İkḷıgıtuiñaġumiun katchuutilik pisukkaġmisun. İlaqatıgııksıḷıq killuqsautaungıtchuq. ³⁷ Aglaan anjutim sıvunniugugnaġagıgaa isrummatmiñi ilaqatniktuksraungıñi savautrisukhuni Agaayyutmik iluqnauguni. Kimmutıqatlaıġñıgumi nuliaksrautmiñik ilaqatningıtḷuni, taamna anjun pillautaqtuq. ³⁸ Tarrataamna katchuutıruaq aġnaksrautmiñun nalauttuq, suli anjun ilaqatningıtchuaq pillautatluktuq. ³⁹ Nulıanuruaraq qıliqsımaruq uimiñun iñuunıqtutilaanani uimi. Uınuruaraq tuqukpan nulıanuruaraq ilaqatnitqıñhiñauruq kisupayaamik pigısukkaġmiñik, aglaan uıñıtqıutıña ukpiqsırıuanuruksrauruq. ⁴⁰ Aglaali isrumma-

timni taamna aḡnaq quviasruḡniatluktuq kisimḡiuqtuaḡumi. Uḡautigisukkipsi taavrumiḡa atakkii piḡaqmiḡa Agaayyutim Irrusrianik.

8

Niqi Tunillautauruaq Aaḡuanun

¹ Pakmaasriiḡ aḡlaḡniaqtuḡa niḡikun tunillautauruakun aaḡuanun. Itnaḡuurut, “Iḡisimarugut supayaamik.” Iḡuk iḡisimanasrugiruaq supayaanik kamaḡaḡuḡhiḡaqtuq. Aḡlaan iḡuum piḡpaksriruam atlanik iḡuḡnik sayyillaḡaḡaḡigai ukpiḡsriḡhatigun. ² Kiḡapayaaq iḡisimanasrugigumi supayaanik iḡsimangitchaasuli iḡisimaraksraḡaluani. ³ Aḡlaan iḡuk piḡpaksriruaq Agaayyutmik Agaayyutim akuḡtuḡaa.

⁴ Uvvaasriiḡ, nalaunḡava niḡiḡiaḡupta niḡimik tunillautauruamik aaḡuanun? Iḡisimagikput aaḡuam suḡḡipiathḡa, atakkii atautchiḡamik iḡumutuuruamik Agaayyutiḡaqtuq. ⁵ Unniḡiḡuvva itkaluaḡpata aḡaayyutiḡḡuanik ḡiḡlaḡmi nunamiḡu —iḡumun iḡuḡiallapiḡtut sut iḡuich taiyukkaḡich “ataḡuruat,” aasriiḡ kamakkutiḡaḡaich— ⁶ aḡlaali iḡisimarugut atautchisualuḡmik Agaayyutmik, Aapauruamik, supayaanik iḡiḡtaḡikkaḡatnik, sulii ilaa pisiḡlugu iḡuurugut. Iḡisimapiḡugut atautchisualuḡmik Ataniḡmik, Jesus Christ-mik; Agaayyutim iḡiḡsitḡugaa supayauramik sulii ilaḡun iḡuurugut.

⁷ Aḡlaali iḡaḡisa ukpiḡḡuaḡuruat kaḡiḡsitḡaitchaat taamna. Iḡuuḡiḡtutulaamiktitun isrumasuurut aḡaayyutiḡḡuat piḡiaḡunasrugalugich. Uvvaasriiḡ niḡikamiḡ niḡimik tunillautauruamik aaḡuanun

tutqiiññiagaqsiraqtut qauğrimmaagiutillautağmikni atakkii ilisimagaat nalaunnangiññiplugu niğikisraqtin taavrumiña niqimik. ⁸ Aglaan niğilhum nakuqsılaaqtangitchaatigut Agaayyutmi. Suutaungitchuq niğigaluagupta niqimik niğingitchuptalu. ⁹ Pakmaasriiñ ilisimagiksi niğitlaiqsi qanusripayaamik niğisukkapsitñik, aglaan qaunatqiağiksuksraurusri taatna pigupsi. Putukkisitchiviaqtusri ukpiqsirruaqatipsitñik sayailluqtuanik ukpiqsriğimiktigun. ¹⁰ Atakkii sayailluqtuam ukpiqtuanuruam qiniqpatin niğilutin aanguaqtuğvium agaayyuviani ilisimaruatin aanguat pipianungisilaanjanik, niğiaqsiviaqmiuqtuuq tutqiisaagaluanjağmi qauğrimmaagiutillautağmiñi. ¹¹ Tarra taamna sayailluqtuaq aniqatin piyaqqukkaugisiruc killuliqihigmigun atakkii ilisimaniavaaħħakhutin. Aglaan Christ-ñum tuqqutipmigaaptuuq taamna aniqatin. ¹² Killuqsaguvich taatna akitñağlugich aniqatiutin, taamna sayailluqtuaq ukpiqtuanuruag, killuqsaqmiutin akitñaqlugu Christ. Taatnağuvich ilitchuğiyumiñaitchut qauğrimmaagiutillautağmikni nalaunnaruamik nalaunnaitchuamiglu. ¹³ Taatnamik ukpiqtuanuruaqatiga isrumakpan killuqsagñiluni niğigumi niqimik tunillauroamamik aanguanun, niğitqikkumiñaitchiga taamna niqi killuqsaqtitagñiqpauñ aniqatiga.

9

Uqqiraqtim Anjalatchisaagun

¹ Suvaata ilapsi uqautigivatrun uqqiraqtaupi-angiññipluñaga Agaayyutmun? Nalunaitchuamik

ataniqsimaraitchuᅇa iᅇuᅇnun. Qiᅇiᅇsimagiga Ataniq Jesus Christ. Suli ukpiqsriru-aᅇᅇuqtusri savautriᅇipkun Ataniᅇmik. ² Atlas uqaᅇaluᅇᅇaisa uqqiraqtaunᅇiᅇᅇipluᅇa Christ-mun, iᅇisimallapiᅇiksi piutilaᅇa. Quliaqtaᅇigiga tusraayugaallataq ilipsitᅇun, taatnaᅇᅇugu ukpiᅇigiksi Jesus. Taavruma nalupᅇinaiyaᅇaa uqqiraqtaulᅇa Ataniᅇmun. ³ Taimmaasriᅇiᅇ iᅇuich nalupᅇisruutigipmatᅇa una kiggutig: ⁴ niᅇiᅇhiᅇaunᅇiᅇᅇiqpiᅇ imiᅇᅇluᅇalu savautriᅇlamni ilipsitᅇik? ⁵ Nalaunᅇapmiuᅇ uvaptiknun tuvaᅇqasiᅇpatigut nulianᅇuruam iglaukapta taatnatun atlasun uqqiraqtaatun atanᅇum suli aniᅇatiᅇisunlu Cephas-tunlu? ⁶ Naaga kisimᅇuk Barnabas-lu savaktuksrauniᅇpiᅇuk iᅇuuniutiksrapᅇtiknik? ⁷ Savaktuksraunᅇitᅇhuguk atlamik savaamik atakkii quliaqtaᅇigikput tusraayugaallataq nanipayaaᅇ. Aᅇuyyiuᅇti akiliiruksraunᅇitᅇhuᅇ aᅇuyyiuᅇtaullaᅇmi. Iᅇuk nautchirriᅇsuaᅇ asrirriᅇᅇmun niᅇiᅇugaᅇaᅇtuᅇ niᅇiᅇisipluni asrianᅇiᅇik. Munaᅇsriptuuᅇ niᅇiᅇugaᅇaᅇtuᅇ imiᅇisipluni miluatnik munaᅇsrami. ⁸ Taavrumiᅇa iᅇuich niᅇiᅇugaᅇaᅇuurut. Moses-ᅇum maligutaksraᅇtuᅇ uqaᅇmiuᅇ taavrumiᅇa, amaᅇaa? ⁹ Aglausimaruᅇ itna Moses-ᅇum maligutaksrami, “Sigguᅇtutiguᅇniᅇangitᅇiᅇ qanᅇa qimuktim tutmaᅇpaunᅇ mukkaaksraᅇ.” Agaayyun niᅇpliᅇami taatna isrumaaluutiᅇangitᅇhuᅇ qimuktinik. ¹⁰ Agaayyutim ilumutupiaᅇ uqaᅇutigigaatigut. Aa, uqaᅇliᅇ aglaᅇᅇuruᅇ piᅇisipluta, itna, “Iᅇuk una nunniuᅇtuᅇaᅇ suli iᅇuk salummaᅇtuᅇaᅇ mukkaaksranik niᅇiᅇugaᅇaᅇtuk

piññaliksrāgmiknik savaāgmikniñ.” 11 Uvagut nautchirriqiritun nautchiipmatun nautchiak-srañiñik quliaqtuaqapta tusraayugaallautamik akunnapsitñun, isrumavisi injiqsruvaallanpipluta injiqapsi ikayuqupluta iñuuniutiksraptnik? 12 Atlat iñuich niğiugaqağumin iñuuniutiksrağmiknik ilipsitñiñ, nalaunñatlučkayağaluaktuq niğiugaqağupta iñuuniutiksraptnik ilipsitñiñ. Aglaan injiqsrutlaitchipsi ikayuqupluta. Iglutugiğivut iñugiaktuat sut, atakkii nutqaqtitchisunğitchugut iñuñnik ukpiqsriñhatniñ tusraayugaallautanjanik Christ-ñum. 13 İlisimagisi iñuich savaaqaqtuat Agaayyutim agaayyuvikpañani niqiksrağuurut agaayyuvikpañmiñ, sulı savaktaut tunillağvinmi akuqtuisuurut niqiksrağmiknik ilañjanik tunillaaturuam. 14 Taatnatuntuuq Atanğuruam tillisiqağai tamatkua quliaqtuaqaqtuat tusraayugaallautamik akuqtuitquplugich iñuuniutiksrañatnik iñuñniñ ukpiqsrirriğquqtuaniñ. 15 Aglaan suginğitlučkiga tuğugaluğuma akuqtuigaluqnaña sumik ilipsitñiñ. Uqaviutigigiga savautriğiga Christ-mik akiññasruñaqnaña. 16 Quliaqtuaqağaluqñunñiñ tusraayugaallautamik uqaviugaalguitchuna uvapkun. Quliaqtuağilha tusraayugaallautam savaağigiga. Atuqtaksrağipiagiga. Quliaqtuaqağitchuma, nakliun uvaña. 17 Quliaqtuaqağniğuma piksraqtağilugu, niğiuktuksraurña akiññaktaaksramik. Aglaan piksraqtağinğitchiga savaaq uvamnı, aasriiñ savaağilhiñağiga savaaq Agaayyutim qaisaña uvamnun savaquplugu. 18 Aasriiñ sua akiññaktaağiniaqpıgu? Uvvauna akiññaktaaksrağa, quliaqtuağigupku tusraayugaağiksuaq iñuich

inuqnangitchuq aatchuliksranaŋat iñuuniutiksramnik. Niğiugitlagaluagıga iñuich aatchuliksranaŋat. Aglaan injısrungıtchuŋa sumik quliaqtuaqaqama tusraayugaallautamik.

¹⁹ Uvva ataniqsimaraitchaluanŋağma iñuŋnun savaktaagruupkaqtuŋa uvamnik iñupayaanun iñugiaktuat ukpiqsriruağquplugich Christ-mik uvapkun. ²⁰ Taimma uqautrikama Agaayyutim uqałhanik Jew-ŋuruanun ukpiqsritqugaluagıtka Christ-mik. Taatnamik iñuupmiuŋa Jew-ŋuruatun. Nayuutikama iñuŋni malıgıtchiruanı Jew-ŋuruat malıgıtaksraŋanik (aŋalatingıgıluuqtuŋa Jew-ŋuruat malıgıtaksraŋanun) iñuuniaqtuŋa iñuktun aŋalatıttuatun malıgıtaksramun ukpiqsritqugaluuqługich Christ-mik. ²¹ Taatnatuntuuq uqautrikama tusraayugaallautamik Christ-kun tamatkunuŋa Jew-ŋungıtchuanun iñuuniagaqtuŋa Jew-ŋungıtchuatun ukpiqsritqugaluuqługich Christ-mik. Malıgıtaksram aŋalangısaŋatun itpalukkaluuqłuŋa, ilumutun malıgıtchılłapiaqtuŋa Agaayyutim malıgıtaksraiñik, tupiksripluŋa Christ-ŋum malıgıtaksraŋanik. ²² Uqautrikama Agaayyutim uqałhanik ukpiqsriruanun sayaitchuanun ukpiqsriğimikni iñuupmiuŋa sayaitchuatun, ilıŋich ukpiqsriruağquplugich. Qanupayaaq iñuk iñuuniagusriqaqman ilaatun iñuuniagaqtuŋa qanusripayaakun ilaŋich ukpiqsriruağquplugich. ²³ Taatna iluqaanik pisuuruŋa pisigiplugu tusraayugaallataq ilaŋiutisukluŋa piłiutaanik Agaayyutim akiqsruutigikkaŋanik.

²⁴ İisimarusri aqpaliutraqtuani iñugiaktuat aqpaqsruqtıt aullağagtut, aglaan atausriq akiññaguuruq. İñuuniałıpsitñi Christ-

mun pisuḡnisilaagitchi akiññatlasriḡusri
 aqpaqsruqtitun. ²⁵ Iluqatinj anaktaqtit
 qaunagillautaqttut timimiknik iḡisaqhutinḡlu
 atqunaq akiññaktaaqagukhutinj niaquutmik
 piunḡiqsaqtuamik. Taatnatunli ukpiqsriruagut
 iñuuniallautaqtuksraurugut Christ-mun atakkii
 niaquutinnaktaaksraqput piunḡigumiñaitchuq.
²⁶ Tarra, ittunja aqpaqsruqtitun akimasaqhuni
 aqpaqsruqatmiñiñ, naagaqaa qakiqtautraqti-
 tun akimasaqhuni qakiqtautraqatmiñiñ.
²⁷ Anaktaqtim anjalattagigaa timini, aglaan
 piñḡiqsitauviaqtuq aqpaliutramun iḡisatḡaitchumi.
 Taatnatuntuuq anjalagusriñiaqtunja uvannik,
 atakkii piñḡiqsitauviaqtunja savautriḡimniñ Christ-
 mik quliaqtuangitchumali atlanun iñun.

10

Kilgutauruaq Akitñaqḡugu Aanguaqtuliq

¹ Aniqatiumaan! Itqaksritqugipsi atuumaru-
 anik sivulliptiknun maliktuanun Moses-
 mik. Iḡlaullaḡminj nuviyam qulanjutiniḡai
 suli iluqatinj ikaaḡniḡaat tagiuq. ² Nuviyam
 qulanjutipmatinj suli ikaaḡamitruḡ tagiuq
 iluqagminj paptakkaupmatun liilaa piut
 maliguaqtauliksrāḡmiknun Moses-mik. ³ Aasriisuli
 iluqagminj niqiqagniqsut pamarrutinjñik
 Agaayyutim quviqnaqtuakun. ⁴ Iluqagminjsuli
 imiḡniqsut imiḡmik Agaayyutim pamarrutaanik
 quviqnaqtuakun uyaḡanmiñ. Taamna uyaḡak
 nayuutiniqsuq ilinjitñi nanipayaaq itmata, aasriiñ
 taamna uyaḡauruaq Christ-ḡuruq. ⁵ Aglaansuli

iñugiaktuat Agaayyun quyaliñgitchaat. Taatnaq̄luguasriiñ suksraunḡiḡñiḡai suviksrailaami. 6 Tarra, tamatkua atuumaruat taimani atriksraurut uvaptiknun. Kilikkaatigut pisugruaqunḡit̄luta pigiitchuanun sivulliapta pil̄ḡusiatitun. 7 Unniñ aanḡuaqtuq̄taunasri taipchua il̄añisitun, atakkii aglausimaruq̄ Agaayyutim makpiḡaaniñi, “Iñuich aq̄uvittut niḡiq̄pagviksramun, aasriiñ makitnamin̄ aḡḡiaqsiraqtut.” 8 Sulipsuq̄ atlatuq̄tautqunḡitchaatigut taipchua il̄añisitun, 23,000 tuq̄upmatun uvlumi atautchimi killuqsautmiktigun. 9 Unniñ uuktuaqtak-sraḡinḡitchikput Atanḡuruaq, il̄añich taipchua taatnaq̄matun tuq̄q̄tauruat tuq̄unalin̄nun nimiḡianun kigipchaqt̄it̄lugich. 10 Unniñ uq̄apil̄uktuksraunḡitchugut sutigun Agaayyutim aatchuutaigun il̄añich taipchua uq̄apil̄ukmatun. Taatnaqhutin̄ israḡulgum piyaq̄quirim tuq̄q̄tkai. 11 Tarra iluq̄atin̄ tamatkua atuumarut il̄in̄it̄ñun, uvaptiknun arikusrautigit̄q̄uplugich, suli aglausimarut al̄gaqsruutiksrauplutin̄ uvagut killuqsagt̄it̄qunḡit̄luta, iñuuruagut aq̄ulliq̄saaḡataqtuami uvluni. 12 Uvvaasriiñ kiñapayaaq̄ isrumaniğumi makitanil̄uni payañail̄uni, q̄aunatq̄iağ̄il̄lapiaḡli puukalik̄sraḡmiñiñ, atakkii an̄iq̄usraaq̄siuviaq̄miuq̄ nutqaqt̄it̄auluni tupiksrīliḡmiñiñ Agaayyutim [atril̄ugich taipchua iñuich in̄il̄ḡaan]. 13 Qanupayaaq̄ an̄iq̄usraaq̄siuniğ̄uvich, taatnatchikuntuuq̄ iluq̄atin̄ iñuich an̄iq̄usraaq̄siupmiut. Aglaan Agaayyutim tuniq̄simaruam an̄iq̄usraaq̄siupkağ̄umiñaitchaatin q̄aan̄iḡlugu akiyalḡuisan. Qakugupayaaq̄ ukpiqsrīhiñ uuktu-

akkaukpan Agaayyutim annagviqaqtinniagaatin akimayumiñaqsiłutin.

Niğiqaqviat Aanguatigun naagaqaa Atangum Nulautchigvia

¹⁴ Taatnamik, piqpagiplusri ilauraamaan, piisimaagitchi aanguaqtuhigmiñ. ¹⁵ Kanıqsılğurusri uqautigikkamnik. Isivgiuqsıuñ ilip-sitñik uqautigikkağa ilumutuupmagaan. ¹⁶ Isrummatigilugu Atangum nullautchigvia, imipayaaqapta qallutmiñ quyyatigikkaptigun quyaqatigigikput Agaayyun Christ-ñum auñanik maqipkakkananik sannigutami uvaptiknun. Suli avguqaptigu qaqqıaq niğiplugu qıñıqtitkikput ilalıqsruutıliqput iñuñni Christ tuqqutikkaniñi. ¹⁷ Tarra niğıkapta atautchimiñ qaqqiamiñ, uvagut atausrıñuqtitaurugut atautchisun timitun iñugiakkaluaqhuta. ¹⁸ Isrummatigilugich Israel-aagmiut pilğusinjat, tamatkua niğisuuruat niğrutinik tunıllaaturuanik tunıllağvinmi, tamatkua piqatigiiksut Agaayyutmun atakkii niğigaat tunıllaun atautchikun. ¹⁹ Qanuutauva taamna? İlisautisukkipi tamatkua aanguat suli niqit tunıllaaturuat aanguanun suungitchut. ²⁰ Una uqautigigiga, Jew-ñungitchuat tunıllaqtuğuurut niqinik tuungaiyaanun, Agaayyutmun qaitchiñgitchut. Piqatautqungitchipsi tuungaiyaani. ²¹ Imigumiñaitchusri qallutaaniñ atangum imillapsi qallutaatniñ tuungaiyaat. Niğiyumiñaitmıusri atangum niğgıvianiñ niğillapsi niğgıvıatniñ tuungaiyaat. ²² Sanıatchaktıttağigikput atanıq taatnaqapta taapkuñniña. Sanıtıluktaunıunasrugıvısa ilaaniñ?

Kamaksriḷiq Agaayyutmik Suragaḷipayaakun

23 Iḷasri-samma uqaqtut, “Suragaḷnaqtuq qanupayaaq suragaḷuktuni.” Agaluaq, aglaan iḷanich nakuungitchut uvaptikni maligukkuptigu Agaayyun. Iḷumutuuruq suragaḷhiḷnauiqput supayaamik, aglaan iḷanich sayyillaagutaungitchut atlanun ukpiqsriruanun. 24 Kiḷna ukpiqsriruaq inḷmiguaqsaqani, aglaan ikayuutiniaḷḷi atlanik iḷnuḷnik. 25 Niḷḷḷisiuḷ niḷipiapayaaq tunirauruaq tunniuuqqaivini, apiqsruqtautigisuḷnaqnagu nakiḷni niḷi aggiq-magaan naagaqaa isrumaaluutigisisuḷnaqnagu qauḷgrimmaagiutillautapsitni nalaunḷapmagaan niḷiḷiqsi. 26 [Apiqsruqtautigiyminiḷaitchiksi] atakkii aglausimaruq Agaayyutim makpiḷgaanani, “Nuna Atangum pigigaa suli suapayaaq nunamiittuaq.” 27 Kia ukpiqtuanungitchuam aiyugaaqpasri niḷḷḷityaqulusri tupiḷḷḷimniḷun niḷḷḷisiuḷ manirikpan qanusripayaamik, apiqsruqtautigisuḷnaqnagu nakiḷni niḷi aggiq-magaan naagaqaa isrumaaluutigisisuḷnaqnagu qauḷgrimmaagiutillautapsitni nalaunḷapmagaan niḷiḷiqsi. 28 Aglaan iḷnuum uqaatikpasri taamna niḷi tunillautigimanilugu aanguumun, niḷiḷinaqnagu niḷi pisigilugu taamna iḷnuuk kiliktigikkan. Ami isrumaviaqtuq qauḷgrimmaagiutillaugaḷmiḷni niḷiḷiksraḷa taavruma niḷim nalaunḷaiḷniḷilugu, 29 ilipnun nalaunḷanasrugigaluaqtitlugu. Tarra suvaata niḷiḷhiḷnauiḷa qanusripayaamik aḷalanniaqpauḷ atlam iḷnuum nalupqisruutmigun? 30 Quyaanikkiga Agaayyun piqutigiplugu nikiksraḷa. Taatnamik kia uqautinana

killuqsagñiḷuḷa niḡigupku taamna niqi.
³¹ Itnatun ittuq, niḡiguvich imiḡuvillu naagaqaa
 suraḡapayaagupsi kamakkutiqaqsiuḡ Agaayyun
 supayaatigun. ³² Tarra, sakiqniugutigipkaqnagu
 kia iḡuum tupiksriḡiksraḡanun Agaayyutmik,
 Jew-ḡugaluapata Jew-ḡungitchaluaqpata
 naagaunniḡ ukpiqtuanḡuruaḡugaluapata
 Agaayyutmun. ³³ Taatnatuntuuq suraḡapayaaqama
 quyaliiḡuraḡitka iḡupayaat supayaakun.
 Uvapkuaḡiqsuḡa anniqsuḡugluḡa uvamnik
 kisma, aglaan ikayugḡiaqtuḡa iḡuḡnik
 iḡugiaktuanik anniqsuḡugaluagḡugich.

11

¹ Uvvaasriiḡ, iḡuuniagitchi uvaptun
 tuvraiḡiaqmatun Christ-mik.

*Aḡnat Matuqaqtaksraḡigaich Niaqutiḡ
 Agaayuliḡmikni*

² Aniqatiumaan, nangagipsi itqaumakap-
 sitḡa qanuq iḡuuniaqtilaapkun Christ-mun
 supayaatigun, tupigiplugich ilisauttutit qaisatka
 ilipsitḡun. ³ Aglaan kaniqsitqugipsi Christ
 qaukḡigigaa aḡutipayaam. Taatnatuntuuq
 aḡnam qaukḡigigaa uigikkani, itna Agaayyun
 qaukḡiupmatun Christ-mun. ⁴ Aḡun agaayupman
 naagaqaa sivuniksriqipman matuplugu
 niaquni qiḡiḡtingitchaa Christ qaukḡigitilaanik
 iḡmiḡun. ⁵ Suli aḡnaq agaayupman naagaqaa
 sivuniksriqipman matuiḡaaḡlugu niaquni
 qiḡiḡtingitḡlugu uiḡi qaukḡigitilaanik iḡmiḡun
 kanḡusraagaa. Taatnaqami ittuq akiisutun
 nuyaiqsitun. ⁶ Taatnaqḡuḡa uqaqtuḡa:

nulianjuruam matusrungitchumiun niaquni nuyaiqsaksragigaa. Aglaan kannunaqpan nulianjuruam saliyumigich nutchani matuqagliun niaquni. ⁷ Anjtim maturaksragiñgitchaa niaquni, atakkii Agaayyutim iñiqtagigaa atrinutquplugu inmiñun aasriiñ sagviquplugu kamanautni. Aglaan nulianjuruam qñiqtitkaa kamanautaa uimi qaukliupkaqamiun. ⁸ Anjunliasrii iñiqtaungitchuq agnamiñ, aglaan agnaq iñiqtauruq anutmiñ. ⁹ Suli Agaayyun iñiqsiñgitchuq anutmik piqutigiplugu agnaq, aglaan Agaayyun iñiqsiruq agnamik piqutigiplugu anun. ¹⁰ Taatnaqhuni agnam maturaksragigaa niaquni agaayukami qñiqtityaglugu kamaksriñi anutmiñik. Agnaq taatnaqtuksrauruq pisigilugich isragulgich. ¹¹ Agnaqlu anunlu ikayuqtigiiksusrauniqsuk avatmun, Agaayyun tillisiqaqmatun ilinjknun. ¹² Aa, sivulliq agnaq iñiqtauruq anutmiñ, aasriiñ anutipayaaq taimakñaaglaan anipmiraqtuq agnamiñ. Aglaan itqaumasiun Agaayyutim iñiqtaqałha inupayaanik supayaaniglu. ¹³ Nalaunnatilaaqsiun ilipsitñik. Nalaunnava agnaq agaayugumi Agaayyutmun matuilaaglugu niaquni? ¹⁴ Iñisimarusri inupayaaq isrumapmiuq anjtim nuyaqtusriruam kannunaqtilaanjanik. ¹⁵ Aglaan agnam nuyaqtuñi piññaqnautigigaa. Agnam nuyan qaisaurut ilaanun matuksrauplutinj. ¹⁶ Kiñapayaaq uqavaagumakpan taavrumuuna, iñisimaliun una: uvagut piksraitçugut atlamik pilgusrimik, aasriiñ iluqatinj ukpiqtuanjuruat nanipayaaq pipmigaat taafnatun.

Atangum Nullautchigvia

17 Uvvasuli, katiragikapsi agaayyuvigisrukługu ikayuuttutitlaitchusri aglaan atniagutiraqtusri avatmun. Pitqusigiitłusri, taatnaqlıña nangangitchipsi. 18 Sivulliuplugu, tusraaruña agaayyiaqapsi avgummatiqagaqtusriguuq, aasrii taamna ukpigıtlagıga. 19 Avgummatiqaqapsi akunnapsitñi nalunaiqsittagıgaa nallipsi ilumun ukpiqtuanuruatilaña. 20 Katiragikapsi atautchimun Atangum nullautchıgvianik nigıngitchusri. 21 Uqaqtuña taavrumıña atakkii inınullaa nigıruq inımi niqautmiñik utaqqısuñaqani atlanik. İlasri anıılaaqhutıñ nigısunıñagmıñ sulı atlat imınasıraqtut. 22 Suvisi! Kiñunıqangıtpisi nigıgviksrapıtñik imıgviksrapıtñıglu? Naku-ungıtchuq suunıllaqangıñıqısi ukpiqtuanuruaniq tutqıısaaqługıllu tamatkua suılluıqtuat? Qanuq uqağniaqpiq ilıpsıtñun? Quyagıniaqpiqu taamna? Naagga, quyagınianıgıtchipsi.

23-24 Umuña Atanguruam ilısautigaaña uqağıkkamnik ilıpsıtñun. Tamarrumani unnuami Atanıqput Jesus tunıraugısipman, tigugaa qaqqıaq. Quyyatıgıqqaaqługu Agaayyutmun avguğaa nipliqlıhuni, “Una qaqqıaq timıgıgıga sıquptauruıq ilıpsıtñun. Nıgırağıgupsıun una qaqqıaq itqakktıgıyumagıksi tuqułıgıa piqutıgıplusri.” 25 Taatnatunsuli nullautchıanıkamıñ tıgunıgıaa qallun nipliqlıhuni, “Una qallutim imaña augıgıga. Auga maqıtaunıaqpan ilıpsıtñun taimma nutaaq sıvunniugun aullağnııñıaqtuq. Imıgıgıgupsı uumakña qallutmiñ itqakktıgıyumagıksi tuqułıgıa piqutıgıplusri.” 26 Tarra nigırağıgupsıun

taamna qaqqiaq suli imiǵlugu qallutmiñ taavrumuuna quliaqtuaǵiksi tusraayugaǵiksuaq Atanǵum tuqulhagun aggitqinñiahanunaglaan.

²⁷ Taatnamik, kisupayaaq nigiruaq qaqqiananik imiqtuaǵlu qallutaaniñ Atanǵum kamakkutiqaaruñaqnagu atriqaqtuq iñuktitun taimani suksraqangitchuanik Ataniǵmik. ²⁸ Uvva itqagisruñniqipisiuñ Atanǵum tuqulha taatna? Ki, iñullaa isivǵiuǵli inmiñik nigigaluaqnagu qaqqiaq imiqsigaluaqaniñu qallutmiñ. ²⁹ Uvva iñuksamna nigivaluktuq imiqpalukhuniñu ilitchuǵigaluaqnagu Atanǵum tuqulha uvaptiknun. Agaayyutim atanniǵisigaa taatnasriq iñuk. ³⁰ Taatnaqhutin iñugiaktuat akunnapsitñi sayaiqsut atniǵñaliqhutinñu, suli ilañich tuquanikhutin. ³¹ Aglaan isivǵiuqqaǵupta uvaptiknik tarra Agaayyutim anasriññuqsagumiñaitchaatigut taatnatun. ³² Atanǵum atannisuqmatigut alǵaqsruǵaǵigaatigut qanuq iñuuniaqtilaaksraptiknik anasriññuqsauqungitluta piqatigilugich nunam iñuñi.

³³ Taatnaǵusri, aniqatiumaan, katinigupsi nigiqatautyǵusri Atanǵum nullautchigvianun utaqqsilaayumausi. ³⁴ Kisupayaaq nigisunigumi nigiruksrauqqaqtuq kiñuniǵmiñi, Agaayyutimli anasriññuqsautaitchumagaasri. Isilǵiqsuǵisigipsi atlanik utlakkupsi.

12

Ipqitchuam Irrutchim Aatchuutai

¹ Aniqatiumaan! Pakma kanjipsipkautiginiǵiga qanuq Ipqitchuam Irrutchim savaaña iñuich

iñuuniałhatni. Kanıqsıtqugıpsi taamna nalupqinaıǵıluǵu. ² İlisimagıksi qanuq iñuuniaqtılaaqsi Jew-ñunǵıñapsı. Killukuǵutıpkakkaurusri putqataǵvıgitquplugich uqatlaııaat aañuat. ³ Taatnaqlıña kanıqsıtqugıpsi una, kiñaunniñ iñuk aňalatiqaqtuaq İrrusrianun Agaayyutim uqalakkumiñaitchuq itna, “Jesus suksraunǵıqsuali.” Taatnatuntuuq kiñaunniñ niplıǵumiñaitmiuq, “Jesus Atañuruq,” aglaan İrrusrian Agaayyutim taatnaqukpani kisian.

⁴ Uvvaasriñ, iñuich atlakaǵıñik aatchuusriaqaqtut aglaan atiruam İrrutchim qaisaǵıgai iluqaitñik. ⁵ İñuich savautrirut atlakaǵıisigun, aglaan Atanıq atıruq iluqaitñun. ⁶ İñuich aatchuusriaqaqtut atlakaǵıñik savautrıǵıgmiktigun, aglaan atiruam Agaayyutim iñuich savatlapkaǵai iluqaitñik savaanik aatchuusriaǵıkkagmiktigun. ⁷ İpqıtchuam İrrutchim iñuk savatlapkaqmañ qanusripayaamik, ilaan ukpiqsırıupayaat ikayuusriaqaqtıttaǵıgai taavrumakña. ⁸ İpqıtchuam İrrutchim uqatlapkaǵaa iñuk isrumatııkun, aasrıi atiruam İrrutchim atla iñuk uqatlapkaqlıǵu kanıqsimatııkun, ⁹ atlasuli ukpiqsrisiqatlapkaqlıǵu, atlasuli mamıtıtıtılapkaqlıǵu iñunıñik. ¹⁰ Atiruam İrrutchim atla iñuk savatlapkaǵaa quvıqnaqtuanıñik, atlasuli sıvunıksrıqırautlapkaqlıǵu Agaayyutmun, atlasuli puttıqsrisiqatlapkaqlıǵu nallıakun nakuuruakunlu pıǵııtıchuakunlu ilitqıtıchıkun, atlasuli uqatlapkaqlıǵu atlakaǵıñik uqautıchıñik nalunaqtuanıñik, atlasuli uyyuuqtautlapkaqlıǵu nalunaqtuanıñik uqautıchıñik. ¹¹ Aglaan tamatkua

iluqaisa savaagigai atautchiusuam Irrutchim, autaaqlugich iñupayaamun qanuq pitqukamigich.

Atausriq Timi, Iñugiaktuat Sulliñigich

¹² Iñuum timaa iñugiaktuanik isragutaqaqtuq, naagasuli atausriuruq timi. Taatnatuntuuq ittugut atautchisun timitun iñugiallapiagaluanᵑapta atlakaagiikhutalu, atakkii iluqata atausriᵑuqataurugut Christ-mi. ¹³ Ilavut Jew-ᵑurut suli atlat Jew-ᵑungitlutin. Ilavut savaktaagruurut suli atlat savaktaagruungitlutin. Paptaagtinapta Ipqitchuam Irrutchim iluqata atausriᵑuqtittagigaatigut timimun, ami timaanun Christ-ᵑum. Aasriiñ ilaan aatchugaatigut atausriullaapluta atiruamik Ipqitchuamik Irrutchimik.

¹⁴ Atakkii iñuum timaa atautchiᵑhiñamik isragutaqangitchuq, aglaan iñugiaktut sulliñgi. ¹⁵ Iñuum isigaᵑa uqaqpiiaqtuq itna, “Uvaᵑa argaungitluᵑa, tarra timim sulliñgingitchaᵑa.” Taatnatchim niplillautim ilagipkaᵑaigumiñaitchaa timimi. ¹⁶ Suli iñuum siutaa nipliqaqtuq itna, “Uvaᵑa iraungitluᵑa, tarra sulliñgingitchaᵑa timim.” Taatnatchim niplillautim ilagipkaᵑaigumiñaitchaa timimi. ¹⁷ Timi iluqani iraukpan, iñuk tusraatlayumiñaitchuq. Aasriiñ timi iluqani siutaukpan, iñuk naisitlayumiñaitchuq. ¹⁸ Aasriiñ Agaayyutim inillakkai timim sulliñgi iniksraᵑitñun, inᵑi quyagikkaᵑmigun. ¹⁹ Timi atautchimik isragutalhiñaukpan, timiqaᵑayaipiaqtuq, amaᵑaa? ²⁰ Uvva iñugiaktuamik isragutaqaqtut timimi, aglaan atautchimik timiqaqtuq. ²¹ Uvva

iñuum iraa nipligumiñaitchuq argañmiñun itna, “Sumun atugumiñaitchikpiñ.” Sulipsuuq iñuum niaqua nipligumiñaitchuq isiganmiñun, “Inuğingitchikpiñ.”²² Aglaan, taapkua ilañi timim qiññaqaqtuat sayaiłluqhutin inuqnapiagtut.²³ Suli tamatkua timim sulliñinji isrummatigikavut qiññağiksuanğitlugich qaunatqiağitłuaqsirağigivut, suli ilaviñğich atlat qiññağiksrağingisañich maturağigivut.²⁴ Qiññağiksuat ilaviñgi timipta qaunagiraksraungitchut taatnatun. Ilumun, Agaayyutim atlakaagiich israğutapayaani timim iñiqtağigai, uvaptiknun qaunatqiağitquplugich qiññağiksuanğitchuat.²⁵ Taatna Agaayyutim iñiqtağigai timivut atingirritiqaqunğitlugich akunğatni israğutauruat aglaan ikayuutitquplugich avatmun.²⁶ Atausriq ilauruaq timimi iluangitpan, iluqatin ilauruat nagliksaqaqataurut. Taatnatun atausriq ilauruaq kamagikkaupman, iluqatin quviatchagaqtut.

²⁷ Iluqasri timigigaasi Christ-ñum, aasriiñ iñullaanuplusri sulliñigigaasri taavruma timim.

²⁸ Akunğatniñ ukpiqtuanuruaniñ Agaayyun piksraqtaaqatuq atlakaagiñik savaktiksranik, sivulliq uqqiraqtinik Agaayyutmun, tuglia sivuniksriqirinik Agaayyutmun, piñayuat ilisautriksranik, aquatigunaasrii taapkua savaaqatlaruanik quviqnaqtuanik, tamatkuninalu mami-titchitlaruanik atlanik, ikayuiruksraniglu atlanik, sivulliuqtautlaruaniglu atlanik, uqatlaruaniglu uqautchisigun nalunaqtuanik.²⁹ Iluqagminj uqqiraqtaungitchut Agaayyutmun unniñ

sivuniksriqiraungitchut unniin ilisautraungitchut unniin savaktaungitchut quvinaqtuanik. ³⁰ Iluqagmin mamititchiraungitchut atnignaqtuani unniin uqatlaitchut atlakaagiinik uqautchiinik unniin uuyuuqtautlaitchut nalunaqtuanik uqautchiinik. ³¹ Tarraasriin kipigniupiagitchi nakuutluktuanik aatchuusriaqagugusri.

13

Piqpakkutitliq Pakma ilisautiniaqipsi nakuutluktuanik inuunialiksrapisitnik.

¹ Uqatlaniguma atlakaagiisitun inuktitudun unniin israguliktitudun, aglaan piqpaksritlainniguma inuninik, uqaliga atriqaqtuq qukignaqsiplugu aviluqtaqtuatun. ² Uqatlaniguma sanjiaqaluna sivuniksriqiritun unniin kanjqsitlalugillu iluqaisa nalunaqtuat unniin ilisimatlaluna supayaanik, suli ukpiqqutiqaagniguma nukatlalugich inigich, aglaan piqpaksritlainniguma inuninik, sumun atuqumiinaipiaqtuna. ³ Aatchuutiginigupkich supayaurat pigikkatka inuninun inuqsraqtuanun unniin aatchuutigilugu timiga ikipkaak-sraulugu, aglaan piqpaksritlainniguma inuninik akiljusriaksraitchuja.

⁴ Piqpaksriruaq inuk anuqsrutriruq, iluaqqutriruq, tunjilignungitchuq, uqavi-gaaganitchuq, ⁵ suli arguanangitchuq unniin anallaqluitlaitchuq. Piqpaksriruaq inuk injmiguutlaitchuq, uumitchayaitchuq, itqaksritlaitchuq akitnaqtuqtimiinik nalaunnaitchuakun. ⁶ Piqpaksriruaq inuk quviasrutlaitchuq inuich killuliqipmata, aglaan quviasruguuruq inuich

nalaunjarualiqipmata. ⁷ Piqqaksriruaq iñuk manimmilguruq, aasriiñ ukpiqsirraqtuq suliniğiugaqtuq suligliutuilguruq.

⁸ Ilaatnigu iñuich sivuniksriqitlaigisirut suliuqatlaigisirut uqautchiñik nalunaqtuanik sulikanjicsimmataat isuklitkisiruq, aglaan piqqaksrihiq isrukhitichumiñaitchuq. ⁹ Iisimaliqputlusivuniksriqihqputlu naamanğitchuk. Taatnamik isuklitkisiruk. ¹⁰ Iisimaliq naamasimaruakpan, aatchuusriat piigisirut. ¹¹ Uvvaami ililgaanjukama uqagaqtuñja isrummatiqaqñuñja sulisivunniuguupluñjalu ililgaatun. Iñuguqama iñuunianğiqsuñja ililgaam iñuuniałhatun. ¹² Pakma qiniñtlaitchugut nalupqinaiglugu tautukmatun salumaitchuatun tağgaqtuutmun, aglaan taivrumani qiniğisirugut nalupqinaillapiaglugu. Pakma ilitchuğigiga ilaviñaurakhiñaq, aglaan taimanigu ilisimmağiksipiagisigiga Agaayyun, atrilugu Agaayyun ilisimallapiaqmatun uvañnik.

¹³ Tarra, supayaat naamasriłhatnunaglaan iñuich ukpiqsrimaniaqtutsuliniğiugaqagutiñsulipiqqaksriłutiñsuli, aglaan taapkunakñja piñasruniñ kamanagñiqsrauruq piqqaksrihiqput atlanik.

14

Ilisauttutipsaat Ipqitchuam Irrutchim Aatchuutijigun

¹ Taatnamik pisuqtilaagvigisiuñ piqqaksrihiqsi atlanik iñuñnik. Uvvasulikimmutiqallapiagitchi Ipqitchuam Irrutchim aatchuutaiñik, suvaluk uqaqtautlasrihiptiknik Agaayyutmun. ² Iñuk uqagumi uqautchikun

nalunaqtuakun uqalhiñtuq Agaayyutmun. Iñuich kanjisiyumiñaitchut uqagikkañanik, atakkii Ipqitchuam Irrutchim uqaqtittağigaa nalunaqtuanik sunik. ³ Aglaali iñuk uqaqtauruq Agaayyutmun kanjisiñtuakun uqautchikun sayyillaagiruq iñuich ukpigutinñik pitchuksaaqługillu arakługillu. ⁴ Iñuk uqaqtuq uqautchikun nalunaqtuakun ikayuğtuq inmiñuñhiñaq, aglaali iñuk uqaqtauruq Agaayyutmun kanjisiñtuakun uqalikun sayyillaagai ukpiqtuanjuruat ukpigutinñi. ⁵ Uqatlatqunayağaluğipsi uqautchikun nalunaqtuakun, aglaan kimmutigitlukkiga uqaqtautquplusri Agaayyutmun. Iñuk uqaqtauruq Agaayyutmun kamanatluktuq taavrumakña uqaqtuamiñ uqautchikun nalunaqtuakun, iñuñmik mumiutrigangisuaqpan. Iñuqaqpan taatnatchimik sayyillaatlagisigai ukpiqtuanjuruat ukpigutaat.

⁶ Aniqatiut, uqautisukkipi qanuq Agaayyutim sagviaqtukkananik uvamnun suli qanuq ilitchuğipkautaanik uvamnun, suli uqautisukkipi Agaayyutim ilumutuñhanik ilisautilusilu. Uqaaqsiñiguma nalunaqtuakun uqautchikun, qanuq ikayuutaunayaqpik? Uqaqtuksrauruña kanjisiñaqsilugu. ⁷ Uvva atrikusraun. Iñuich atuqtuuraqmata supluaqtuğnaqtuanik unniñ nuqaqtilinñik atuqtuurayuilğminñ nalausrunaqnagu, iñuich naalağniruat ilisağiyumiñaitchaat iğñaña atuutim. ⁸ Sulipsuq anuyaktuani, qalğuqtaun nalupqinaqtuamik nipliğman anuyyiuqtit tupisralatlaitchut anuyaksaligmun. ⁹ Taatnatuntuuq, uqagupsi nalunaqtuakun

uqautchikun, qanuġutin iñuich ilisimaniaqpatrun sumik uqaqtilaaqsi? Silahiñamun uqaqmatun piñiaqtusri. ¹⁰ Nalupqinaitchuq iñugiaktuat atlakaagiich uqautchich nunamiitilaanġat, aasriiñ iluqatin kanjicsiñiaqtut. ¹¹ Aglaan kanjicsitlaitchupku iñuum uqausria avakŋaqtuniaqtuŋa taavrumuŋa uqaqtuamun, suli ilaa uvamnun. ¹² Taatnatuntuuq kimmutiqaqapsi piliqiplusri Ipqitchuam Irrutchim aatchuutaiñik, kimmutiqagitchi nakuutluktuanik aatchuusrianik. Taavrumuuna ukpiqtuanuruat sayyillaakkaurut ukpigutmikni.

¹³ Taamna pisigiplugu iñuk uqaġuuruuq nalunaqtuaġmigun uqautchikun agaayuruksrauruq uyyuutlasruglugu uqaġikkani. ¹⁴ Atakkii agaayuguma nalunaqtuakun uqautchikun, irrusriġikkaġa agaayuruq, aglaan kanjicsiñġitchiga qanuq uqaqtilaaġa. ¹⁵ Uvvaasriiñ qanuġniaġniqqik? Agaayuniaqtuŋa uqautchikun nalunaqtuakun irrutchipkun, suli agaayuniaqmiuŋa kanjicsiñiaqtuakun uqautchikun isrumapkun. Atuġniaqtuŋa uqautchikun nalunaqtuakun irrutchipkun, suli atuġniaġmiuŋa kanjicsiñiaqtuakun uqautchikun isrumapkun. ¹⁶ Quayaguvich Agaayyutmun nalunaqtuakun uqautchikun, tamatkua ilisaqsimaitchuat Amen-naġumiñaitkaat quyyatigikkaqsi, atakkii nalurut sumik uqaqtilaapsitñik. ¹⁷ Ilipsi quyyavigillautaguknaġaluaġiksi Agaayyun, aglaan atlat ikayuusriaqaġnianġitchut. ¹⁸ Quayagiga Agaayyutiga uqatlakama uqautchikun nalunaqtuakun pitluklugu

iluqasri uqatlaḡiqsi. ¹⁹ Aglaan ukpiqtuanḡuruani iqataukama uqaḡummatiqatluktunḡa tallimalḡhiñanik uqalḡnik kanḡiqsiñaqtuaniḡ, ilisauttutiqaḡukluḡa atlanun, uqaaqsilḡmiñ 10,000-niñ uqalḡniñ nalunaqtuakun uqautchikun.

²⁰ Aniqatiumaanḡ, isrummatiqaqasri ililḡaatun Iḡqitchuam Irrutchim aatchuutaigun, aglaan ilitqusriqaḡitchi aniqammiuratun piḡiilḡitlaitchuatun; isrummatipsitñi ititchi iñuguaniksamaruatitun. ²¹ Agaayyutim Makpiḡaanani Ataniq itnaḡniqsuq, “Tuyugigisigaluaḡitka avakḡaqtuat iñumnun uqautriñiaqtuat nalunaqtuatigun uqausriḡmiktigun ukununḡa iñunḡun, aglaansuli iñugikkagḡma naalaḡniyumiñaitchaatḡa.”

Isaiah 28:11, 12

²² Taatnamik nalunaqtuat uqautchich quviq-naqtuanḡurut ukpiqsriḡuanḡunḡitchuanun aglaali sivuniksriḡun kanḡiqsiñaqtuakun uqautchikun ikayuiruq ukpiqsriḡuanḡuruanik. ²³ Uvvaasriiñ ilisaqsimaitchuat unniñ ukpiqtuanḡuruanḡunḡitchuat isiqpata agaayyuvinḡmun iluqapsi uqautriḡḡapsi nalunaqtuakun uqautchikun, niḡliḡpiaqtut isumailauniplusri, amaḡaa? ²⁴ Aglaan iluqasri uqaḡupsi Agaayyutmun kanḡiqsiñaqtuakun uqautchikun aasiñ iñuk ukpiqsriḡuanḡunḡitchuaq naagaqaa ilisaqsimaitchuaq isiguni ilitchuginiagaa killiqirautilaani, sulī atanniqsukkauniaqtuq tusraakkaḡmigun. ²⁵ Taavruma iñuum nalunaqtuat isrummatinḡi satqummigñiaqtut. Pulluni agaayyuviginiagaa Agaayyun, aasrii uqausiḡilugu Agaayyun ilumun akunnapsitñi innilugu.

Atisriñiq Agaayyuviñmi

²⁶ Aniqatiumaan, qanuq uqağisivisa? Katirağikapsi atautchimun, iñuk atuutiqatlaluni, atlasuli ilisautritlaluni, atlasuli quliaqtuatlaluni Agaayyutim sagvikkanñik inmiñun, atlasuli uqatlaluni nalunaqtuanik uqautchiñik, atla uyyuugtigilugu taavrumiña uqautauruamik, aglaan iluqatiñ tamatkua atuumalich sayy-illaagutiksraulutiñ ukpiqtuanjuranun. ²⁷ Iluqasri uqağniağupsi nalunaqtuakun uqautchikun, malğukunniñ piñasrut uqağlich, aasriñ atausriullaalutiñ, atausriqsuli uyyuugtigilugu. ²⁸ Aglaan uyyuugtiksraitpan, kiña iñuk uqağuuruaq nalunaqtuakun uqautchikun tauksruisaagli agaayyiaqapsi uqałhiñağluni isrumamiñi inmiñun Agaayyutmunlu. ²⁹ Malğuk naagaqaa piñasrut sivuniksriqirit uqağlich, aasrii atlat isivgiuqtaulutiñ sumik uqaqtilaanatnik. ³⁰ Aasriñ Agaayyun sagviutrikpan ilumutuuruamik iñunmun aquppiruamun tamaani agaayyuviñmi, sivulliq uqaqqaqtuuaq qasruğli. ³¹ Atakkii iluqasri uqautaułhiñaurusri Agaayyutmun atausriullaalusri ilitchitqulugich avatmiñ pitchuksaagiqulugillu avatmun. ³² Iñuk uqaksrius-riaqaqtuuaq Agaayyutmiñ anjalatağitlaruq inmiñik irrutchiğmigun [aasriñ utaqqiugatlaplugu uqaksrani]. ³³ Agaayyutim atuumapkatlaitchaa aupillañiq katimalipsitñi atakkii nanipayaaq Agaayyun itman qiñuiññaqaqtuq atiugautmiglu.

Tamatkunatun ukpiqtuanjuruatun atlani inipayaani pilğusiatitun taatnatuntuuq piruk-sraupmisi. ³⁴ Ağnasri nipaisaaqtuksraupmiut

katimalipsitñi. Atakkii uqaquraungitchut suli qaukiuyummataitchuksraurut. Taatnatun aglausimaruc Agaayyutim maligutaksrañani. ³⁵ Iļisimasrukkumiñ sumiksamna, apiqsruġlisigiñ uitiñ kiñuniġmikni. Atakkii kanñunaqtuq aġnam uqaļiksraña katimaragikapsi agaayyuvini. ³⁶ Suva? Agaayyutim uqaļha aullaġniñġiññiqsuq ilipsitñiñ naagaqaa ilipsitñuļhiñaq tikiu-maġiññiqsuq! ³⁷ Kiñapayaaq iñuk isrum-matigigumi inmiñun sivuniksriqirauniluni naagaqaa aatchuusriaqagñiluni Ippqitchuamiñ Irrutchimiñ, tarra kaniqsimaraksragigai tamatkua aglaatka ilipsitñun Agaayyutmun tillisiginilugich. ³⁸ Tarra suliqutiginasiuñ taatnasriq iñuk suksraqaġitchuaq aglagikkamnik. ³⁹ Taatnamik, aniqatiumaan, piliqiqutigillapiaqsiuñ uqaqtausruiq Agaayyutmun, suli nutqaqtitnagich uqaqtuat nalunaqtuakun uqautchikun. ⁴⁰ Aglaan supayaat pisigik nalauttillugich suli iħuatmun aņalataaġlugich.

15

Anipkakkauļha Christ-ñum

¹ Aniqatiumaan, itqauumatqugiga ilipsitñun quliaqtualigā tusraayugaagiksuaq ilipsitñun. Taimñauruq tusraayugaagiksuaq taimani akuqtuagikkaqsi suli tuniqsimavigikkaqsi pakma. ² Anniqsukkauniaqtusri ukpiġituñiñagupsiuñ taamna tusraayugaagiksuaq quliaqtuagikkaġa ilipsitñun. Aglaan ukpiġingitchupsiuñ ukpiqsriħiqsi suungitchuq. ³ Taatnamik ilisautianikkipsi ilisautigikkañanik Atangum uvamnun;

kanjqsiraksragigisi taapkua qulliuruat ilisauttutit, Christ-ŋum tuquŋha pisigiplugich killuutivut maligutlugu aglausimaruq Agaayyutim Makpigaaŋani. ⁴ Suli ilisautianikkipsi Christ-ŋum iluvikkauŋhanik aasriiŋ anjpkakkauŋhanik piŋayuatni uvlut, maligutlugu aglausimaruq Agaayyutim makpigaaŋiŋi. ⁵ Anjtiqiqaaqhuni Christ tautuktittuq inmiŋik Peter-mun, sulipsuuq qulit malguŋnun maliguaqtinun. ⁶ Aquagun taavruma sagvigŋiqsuq iŋugiatlukhutiŋ 500-miŋ aniqatigiŋiŋun katimapkaqŋugich, iŋugianjqsraŋich iŋuuplutiŋsuli ilaŋich tuquaniksimagaluaqhutiŋ. ⁷ Tugligiplugu sagviqsuq James-mun, aasriisuli iluqaŋitiŋun uqqiraqtaŋuruanun. ⁸ Aquagun taavruma sagviqmiuqtuuq uvamnun, kia-unniiŋ niŋiugingitchaluakkaŋa Ataniŋmun uqqiraqtaugisiŋilunja. ⁹ Taatnaqŋuŋa kamanaiŋiŋiqsauruŋa uqqiraqtipayaaŋiŋ. Nalliummatingitchuŋaunniŋ tairaksraulunja uqqiraqtimik, atakkii nagliksaagtitchimaplunja iŋuŋnik ukpiqtuanjruanik Agaayyutmun. ¹⁰ Aglaan Agaayyutim piqpagivagitlunja simmigŋigaa iŋuukiga iluaqqutritmigun. Ilaan iluaqqutrillaŋialha piŋilaungitchuq uvamnun. Sakuutluktunja iluqaŋitiŋiŋ aglaan uvapkuiŋaq piŋgitchuŋa atakkii Agaayyun savaktuq uvapkun iluaqqutriŋigmigun. ¹¹ Uvvaasriiŋ uvaŋalu naagaqaa atlat uqqiraqtitlu quliaqtuaŋigikput taamna tusraayugaaŋiksuaq ukpiŋikkaqsi.

Anjpkakkauŋhat Tuqunaruat

¹² Quliaqtuaŋuurugut Agaayyutmun
anjpkagŋniplugu Christ tuqunaruaniŋ. Suvaatami

ilasri uqag'uuvat tamatkua tuquaniktuat
 anjpkagumiñaiññiñiplugich tuquhig'mikniñ?
 13 Anjpkagñiangiññiqpata tuquaniktuat,
 tarra ilumutuungitmiñiqsuq Christ-ñum
 anjpkakkausrimalha. 14 Aasriñ Christ
 anjpkakkausrimaiññiqpan, quliaqtuañiqput
 atugumiñaitchuq sumun, naagaqaa ukpiqqutisri
 tanjigillutin. 15 Aa, iñuich ñitchuñinigaatigut
 uqagnipluta tanjigilaamik, atakkii uqagigikput
 Agaayyutmun anjpkapiagniplugu Christ
 tuquhig'miñiñ, aglaan tamanna ilumutuunayaitchuq
 tuquñaruat anjpkakkausyumiñaitpata.
 16 Tuquñaruat anjpkagñiangiññiqpata, tarra
 Christ anjpkakkaumaitmiñiqsuq. 17 Christ
 anjpkakkaung'iññiqpan, ukpiqsriñiqsi
 Christ-mik tanjigiññiqsuq aasriñ suk-
 sraungiqsuyumaaqtusrisuli pisigilugich killuutisri.
 18 Suli Christ anjpkakkaung'iññiqpan tamatkua
 tuquaniktuat ukpiqsriruanuplutiñ Christ-mik
 suksraungiqsuttuuq. 19 Ukpiqsriñigupta Christ-
 mik anniqsuqsimaaqpatigut pakmapalhiñaq
 iñuullaptikni nagliñnagñiqsraqtugut iluqanjitñiñ
 atlaniñ iñuñiñ.

20 Aglaan pakma Christ anjpkakkaupiaqtuq
 tuquhig'miñ. Ilaa anjpkakkausqaañiqsuq, taat-
 naqhuta ilisimarugut Agaayyun anjpkaiñiañilugu
 tuquñaruapayaanik ukpiqsriruanik Christ-mik.
 21 Iñuk iluqani tuqusragumaruq atautchim
 iñuum savaagikkañagun. Taatnatuntuuq iñuk
 tuquñaruq iñuutlasriñiaqtuq piqutigilugu atlam
 iñuum savaagikkañ. 22 Atakkii Adam-kun
 iluqatiñ tuquruksaurut, taatnatun iluqatiñ

Christ-kun iñugutqikkisirut. ²³ Aglaan iñupayauraq anjipkakkauyuruaq nalaunñaruakun piviksralaami-gun, Christ sivulliupluni anjipkakkauruq, tarrali aggitqikpan tamatkua Christ-ñum pigikkani iñugutqiksitkisigai. ²⁴ Taavruma aquagun isrukitchaaq tikitpan, Christ-ñum qaiññaigaa añaayuqautini Agaayyutmun Aapauruamun akiilianikkumigich iluqaisa anjalatchisiquaqtuat suli iluqaisa sanñiqutiqaqtuapayaat sanñiqaquatlu. ²⁵ Christ atañguruksrauruq uvluanunaglaan Agaayyun akimmatrianikpan iluqanjitñiñ Christ-ñum uumiksriñiñ. ²⁶ Tuquñiq akiilikkauniaqtuq aqulliuluni uumiksri. ²⁷ “Agaayyutim Christ anjalatchipkağaa supayaanik.” Itnağniqsuq Agaayyutim Makpiğaanani. Taatnaqami Agaayyun ilagautingitchuq inmiñik, aglaan iligai supayaat ataanun Christ. ²⁸ Agaayyutim taatnaanikkumiñ, ilaaptuuq iğñiña Agaayyutim ataniqsimapkağniaqmuiq Agaayyutmun inillairuamun supayaauramik ataanun Christ. Taimanigu Agaayyun kamañniqsrauniaqtuq supayaauramiñ.

²⁹ Suniaqpat tamatkua paptakkauruat pisigiplugich tuqunaruat? Tuqunaruat anjipkakkauyumiñaipiaqpata, suvaata iñuich paptaaqtinniaqpat pisigiplugich tuqunaruat? ³⁰ Ilumun anjipkağniañiq piitpan suvaatami anayan-niuqpiq ataramik quliaqtuağikapku tusraayugaagiksuaq? ³¹ Aniqatiut! Kigiññiğvigirağigiga tuqqun uvluğagipman. Tusraayugaagiksuakun ukpiqsriurağugniqsusri, suli taatnaqñiña quviasuutigigipsi Christ Jesus-kun atannaptigun.

³² Ephesus-mi anuyakkaluagupkich iñuich atrigaqtuat liilaa iqsiñaqtuatun niğrutitun, sumik piññakkumiñaitpik taatnałłapkun? Tuqujaruat anipkağniangitpata, tarra

“Niğisa imiqtuağutalu,
atakkii uvlaakun tuquniaqmiugut.” *Isaiah*
22:13

³³ Kinnipkaqasri iñunun uqaqaqtuanun uumiña anipkakkaułikun. “Piqasiqsuutigupsi pigiičchuanik piqatnaanik taatnailigisirusri ilinjisitun.”

³⁴ Isummitqinñaaqsigaasri killuliqitqinğigusri. Iłasri nalurutsuli Agaayyutmik. Taamna uqağigiga kannutchaqaluaqhusri.

Qanuq Anipkağniaqpisa?

³⁵ Iñuk apiqsruqpiaqmiuq, “Qanuğutin tuqujaruat anipkağniaqpat? Qanutchimik timiqağniaqpat aggigumiñ?” ³⁶ Isummatuiñiaqpat ilipni! Nautchirriikavich nautchiaksranik nunamun nautlaitchut nauriağugłutin tuquqqaagaluqatin nunami. ³⁷ Aasrii nautchiaksraq nautchirriutikkan qinñaaqanğitchuq nauriatun nauniaqtuatun nautchiaksramiñ. Nautchirriirutin mukkaaksraqugumaqtuamik naagaqaa nauruksrauruamik. ³⁸ Aglaan Agaayyutim nautchiaksraq nauriağuqtitchuugaa itqukkani, suli nautchiaksrallaa naurisuuruq qanutchiułigmisun. ³⁹ Taatnatuntuuq, iluqatin uumarupayaat atlakaagiiñik timiqaqtut, iñuich atautchiiñamik timiqaqtut, niğrutitsuli atlakaagiiñik timiqaqmiut, qaluitsuli atlakaurut, tinjiatsuli atlakaupmiut. ⁴⁰ Sulipsuuq

qilaŋmiittuat atlakaanik timiqaqmiut nunami-
ittuaniñ. Piññaqnautaat qilaŋmiittuat atlauruq
piññaqnautaatniñ nunamiittuat. ⁴¹ Siqiñgum
qaumanga atlauruq qaumanganiñ tatqim, sulii
uvluġiat atlakaagiimik qaumaniaqatut qivliq-
ulakamiñ qilaŋmi. Uvluġiallaa atlakaagiimik
qaumaniaqatut atlamiñ uvluġianiñ. ⁴² Taatnatun
itkisipmiuq anjpkakkaukpata tuqunaruat.
Timigikkavut pakmapak ittut nautchiaksratun
nautchirriutauruatun nunamun. Tuqusruurut
iluvikkauplutiñ. Aglaan anjpkakkauniagupta
tuquġiñmiñ timiqaġniaqtugut tuquyumiñaitchuanik.
⁴³ Inuum timaa iluvikkaukami piññaqnaitchuq
sanjiitluni. Aglaan Agaayyutim anjpkagñaġumiñ
piññaqnaġniaqtuq sanjiqaġuni. ⁴⁴ Pakma timivut
nunakñaqtaurut, aglaan anjpkagupta timivut
qilakñaqtauniaqtut. Timiqaqapta tuqusruuramik
uvani nunami, ilisimarugut timiqaġisiñipluta
tuquyumiñaitchuamik qilaŋmi Agaayyutmi.
⁴⁵ Aglausimaruq Agaayyutim Makpiġaanani
itna, “Inuqqaq Adam inuusriġuġniqsuq,” aglaan
aqulliq Adam irrusriġuġniqsuq qaitchiruaq
inuuġimik. ⁴⁶ Irrutchim timaa sivulliungitchuq.
Nunakñaqtam timaa sivulliuruq, aasriiġi aquagun
irrushim timaa. ⁴⁷ Inuqqaq nunakñaqtauruq
iniquatauruq maġġananiñ nunam, tugliaaasriiñ
inuk qilakñaqtaupluni. ⁴⁸ Inupayaanii nunam ittut
inuqqaatun iniquatauruatun maġġamiñ. Inupayaanii
pigikkaña Agaayyutim ittut taavrumatun
qilakñaqtauruatun. ⁴⁹ Pakma atriqaqtugut
inuktun nunakñaqtauruatun. Taimanigu
atriiutiniaqtugut inuktun qilakñaqtauruatun.

50 Aniqatiumaan! Taamnauruq uqautigikkaga, iñuum nunami timiqaqtuam uiviñiqaqhuni auqaqhunilu piññaaktaagiyumiñaitchaa anjaayuqautaa Agaayyutim. Taatnatuntuuq timi tuqusuuruuq auragaqhuni itchumiñaitchuq piungigangitchuami auragatlailuni.

51 Naalagnillagitchi, uqautigipsi nalunaqtuamik itna—iluqata tuquniangitchugut, aglaan iluqata simmikkauniaqtugut.

52 Simmikkauniaqtugut akkuvaurapiaq, sukatluglugu siqungipaksagninaniñ irim, aqulligmi qalguqtaqpan. Qalguqtaun nipliqsagluqqaqtuq iluqatin tuqunaruat anipkagniaqtut tuqutqikkumiñagutin, aasriñ iluqata iñuusrugaaqtuagut aatchuusriaqagniaqmiugut nutaamik timimik.

53 Iñupayaam timaa simmiqsitaksragigaa atakkii nunaknjaqtauruuq timi tuqusruuruq auragaqhuni, aglaan taimanigu nutauruuq timikput tuquyumiñaitchuq auragatlaitluni. Una atriqaqtuq iñuk mattaqmatun utuqqaguqtuanik atnugaanik suli atiaqsipmatun nutaanik.

54 Aasriñ timi auragaquuruuq simmausiqtuq auragatlailaamik timimik suli timi tuqusruuruuq simmausiqluni tuqutlailaamik, tarani tanigñiaqtuq aglausimaruuq Agaayyutim Makpigaanani, itna, “Tuquqiiq akiiliraullapiaqtuq. *Isaiah 25:8*

55 Aatai tuquqiiq, taraknjaaglaan tuqupkağumiñaitgitiñ iñuich.

Aatai tuquqiiq, taraknjaaglaan atniagağumiñaitgitiñ iñuich.” *Hosea 13:14*

56 Tuquqhum atniatlagaatigut killuqsaqapta, suli killuqsaun sanjiqutiqaqtuq maligutaksratigun anjalatiqaqhuni. 57 Aglaan quyanaqtuq Agaayyun!

Atakkii akimapkagaatigut atannaptigun Jesus Christ-kun. ⁵⁸ Taatnamik, piqpagiplusri aniqatiumaan, payanaigitchi ukpiqsriipsitni, tuniqsimatitchi sulii savautrilusri Atanigmik ataramik pisuqtilaapsigun, atakkii ilisimagiksi savautriiqsi Atanigmik ingilha suilaamun.

16

Iliraksraq Ukpiqsriruanun

¹ Pakma aglaniaqtuna iliraksrakun inuiñun Agaayyutim Jerusalem-mi. Uqautigitka ukpiqtuanuruat atlakaagiiñi nunaaqqiñi Galatia-mi qanuqhutin iliraqsuhat maninñik, aasriin pitqugipsi taatnatupiaq: ² Minguiqsiaqvipayaani atausriullaalusri tugvaitqugipsi ilavinñanik manium akiññaktaağikkapsi aggigñialhamnunaglaan; tutquqtuilaayumausri qanutun pitlakkapsisun. Taatnağupsi iliraksraq inuqnaqsiñgitchumauq aggiguma. ³ Aasriin aggiguma tuyuginiağitka aatchuutisri piqasiğlugich tuyuutinik ukpiqtuanuruanun Jerusalem-mi inuktigun nalupqinağikkapsigun. ⁴ Nakuuluni itkaqsikpan aullahiksragaptuuq, ilinisa malihñaupmigaatna.

Paul-ñum Sivunniugutai

⁵ Utlanñiağipsi Macedonia-kuaqqaagluna; atakkii apqusraağniagiga Macedonia. ⁶ Nayuqtaullakpiağipsi naagaqaa ukiiluna ilipsitni, aasriin aullağniagitchuma aatchulhiñaugipsitna inuğikkamnik iglauhksramni napmupayaaq. ⁷ Tautugumangitchipsi akkuvaurahñaq apqusraahñağusri, aglaan nayuqtuatluu-raallagukkaluağipsi, Atangum pitqukpana.

8 Aglaan Ephesus-miinniaqtuŋa Pentecost-liqiniałhatnunaglaan, 9 atakkii kamaŋaqtuam savaaqagviksrallautam aŋmautigaanŋa, naagasuli iñugiaktut akilliliqsuqtitka.

10 Timothy aggigñiqpan, qaunagiyumagiksi tutqiksauliksraŋagun ilipsitñiittuallałhani, atakkii savautriruq Ataniġmik, uvaptuntuuq. 11 Nallipsiunniiñ naġġugingilliunġ. Aullaqsaqpan ilipsitñiñ ikayuġumagiksi iglaułhani quviasuguni, ilaali utiġasrauġumuunq uvaŋnun. Niġiugigiga tikiłiksraŋa piqatiqagługu aniqatiunik. 12 Uvvasuli aniqatitigun Apollos-kun: suamasriplugu kiikaqsrupiaġaluagñiġiga utlaquplusri piqasriġlugu atlanik aniqatiunik, aglaan piyummatigingiitchaa aullałksrani pakma. Utaŋniagaasri piviksranikkumi.

Uqautipsaagutit

13 Qaunagititchi pigiitchuamiñ, makit-taagigusri ukpiqsriłipsitñi, qapiŋaillusri supayaani. Saŋŋisitchi tuniqsimalusri Ataniġmun. 14 Supayaaq savaagilugu piqutigilugu piqpaksriłiqsi. 15 Aniqatiumaan, ilisimasruknaġisi tupiqatiŋi Stephanas-ŋum. Iliŋich ukpiqsriqqaagtuanurut nunami taggisiliŋmi Achaia-mik, aasrii iluqnauqsimapiagataqhutiŋ ikayuıliġmiknun ukpiqsriuanik atlanik. 16 Pitchuksaagipsi tupigitquplugich iñuich taatniittuat sulı kisupayaaq ikayuqtauruaq ukpiqsriuanun. 17 Quviasruutigigitka agġiłhat Stephanas-ŋum Fortunatus-ŋumlu Achaicus-ŋumlu, atakkii iliŋisa ikayuġaatŋa uvaniingitñapsi. 18 Nutaqtiqługu irrusriġa

ilinisa quviatchaktitkaatja ilipsisuntuuq.
Isummatigillautaqsigik iñuich taatniittuat.

¹⁹ Ukpiqtuanjruat iñuuniaqtuat Asia-mi
tuyugaasri nayaanjanik. Aquila-mlu Priscilla-
mlu piqatigiplugich ukpiqtuat katimaruat
tupigmikni pagliugaasripsuuq atanikun.

²⁰ Iluqatin aniqatigiich tuyugaasri nayaanjanik.
Paglatisritchi avatmun kunigutmik ipqitchuakun
piqpakkutihkun.

²¹ Paglatit Paul-miñ. Uvaña aglallakkitka
ukua argamnik. ²² Kiñaliqaa piqpaksriñgitchuaq
atangurumik, Atangum atannigisigaa ag-
gitqikkumi. Aa, Aggigiñ, Ataniiq. ²³ Uvvatuq
ihuaqutrisaan Atanguruam Jesus-ñum nayuglisi.

²⁴ Uqautisukkipsi piqpaksrisilaamnik
iluqapsitñik Christ Jesus-kun. Taatnatuq.

Ippitchuat Makpigaaat - Agaayyutim Uqalhi
Inupiatun

The New Testament in Northwest Alaska Eskimo

copyright © 2010 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Inupiatun, Northwest Alaska (Northwest Alaska Eskimo)

Translation by: Wycliffe Bible Translators

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2014-04-25

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 21 Feb 2024 from source files dated 31 Aug 2023

46cece15-9127-50b3-bf07-88a1082e7ab6